

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ**ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

με τίτλο

«ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις»**A. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ**

Η νομοθεσία που αφορά στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έχει αποτελέσει τα τελευταία χρόνια αντικείμενο αλληπάλληλων τροποποιήσεων και βελτιώσεων, με πιο σημαντικές εκείνες α) του ν. 3691/2008 (Α' 166) – με τον οποίο αντικαταστάθηκε ο προγενέστερος ν. 2331/1995 και ενσωματώθηκαν μεταξύ άλλων στη νομοθεσία μας οι Οδηγίες 2005/60/ΕΚ και 2006/70/ΕΚ και μια σειρά Συστάσεων της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF) –, β) της τροποποίησής του με το ν. 3875/2010 (Α' 158) – με τον οποίο μεταξύ άλλων κυρώθηκε η Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (Σύμβαση του Παλέρμο) και αντιμετωπίστηκαν ορισμένες αδυναμίες του προηγούμενου νόμου –, γ) του ν. 3932/2011 (Α' 49) – με τον οποίο μεταξύ άλλων συνεστήθη η υφιστάμενη «Αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης» ως Ανεξάρτητη Αρχή, αντί Επιτροπής, όπως προβλεπόταν στον νόμο του 2008 – και δ) του ν. 4478/2017 (Α' 91) – με τον οποίο μεταξύ άλλων κυρώθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης «για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας», που υπεγράφη στη Βαρσοβία στις 16 Μαΐου 2005. Μεσολάβησαν, επίσης, αρκετές, μικρότερης έκτασης τροποποιήσεις ή βελτιώσεις, όπως εκείνες του άρθρου 116 του ν. 4099/2012 (Α' 250) ή του άρθρου 68 του ν. 4174/2013 (Α' 170), καθώς και του άρθρου 182 του ν. 4389/2016 (Α' 9)

Με τον παρόντα νόμο ενσωματώνεται στη νομοθεσία μας η Οδηγία 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2015 «σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της Οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής». Η ως άνω Οδηγία περιλαμβάνει, εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις σε σύγκριση με την προηγούμενη (τρίτη) Οδηγία 2005/60/ΕΚ, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις αναθεωρημένες συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF) και τα πρότυπα που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο άλλων διεθνών φορέων που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση των σχετικών συμπεριφορών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, Egmont Group κ.α.), σταθμίζοντας ταυτόχρονα την ανάγκη για δημιουργία ενός ρυθμιστικού περιβάλλοντος που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους χωρίς να υφίστανται δυσανάλογο κόστος συμμόρφωσης. Η Οδηγία 2015/849/ΕΕ εκδόθηκε ταυτόχρονα με τον Κανονισμό 2015/847/ΕΕ του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2015 περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και περί κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) 1781/2006, αποτελώντας από κοινού ένα ενδυναμωμένο θεσμικό πλαίσιο για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ο εν λόγω Κανονισμός, με ημερομηνία έναρξης εφαρμογής την 26^η Ιουνίου 2017, επεκτείνει την παροχή πληροφόρησης στις μεταφορές χρηματικών ποσών και στον δικαιούχο (πέραν του πληρωτή) και επιβάλλει την υποχρέωση στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, καθώς και στον ενδιάμεσο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, να θεσπίζουν αποτελεσματικές, βάσει αξιολόγησης κινδύνου, διαδικασίες, για να προσδιορίζουν εάν πρέπει να διενεργούν, να απορρίπτουν ή να αναστέλλουν τη μεταφορά κεφαλαίων όταν λείπει η απαραίτητη πληροφόρηση για τον πληρωτή και τον δικαιούχο. Όπως προελέχθη, η εθνική νομοθεσία που αφορά στο Ξ.Τ. και την Χ.Τ. και ειδικότερα ο βασικός ν. 3691/2008 έχει υποστεί ήδη αλλεπάλληλες (μικρότερες ή μεγαλύτερες) παρεμβάσεις, με συνέπεια να έχει απολέσει σε κάποιο βαθμό τη συστηματική και ορολογική συνοχή του. Η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ απαιτεί σωρεία επιπλέον τροποποιήσεων, την αντικατάσταση εκτεταμένων χωρίων του υφιστάμενου νόμου αλλά και την αλλαγή παραδείγματος σε σχέση με τον τρόπο αντιμετώπισης ορισμένων ζητημάτων, με ορατό τον κίνδυνο δημιουργίας ενός δύσχρηστου και δυσλειτουργικού κειμένου. Για τον λόγο αυτό επελέγη η λύση της αντικατάστασης ολόκληρων των σχετικών με το ΞΧ διατάξεων του ν. 3691/2008 με ένα νέο, συνεκτικό νομοθέτημα, το οποίο θα συνδυάζει τις υφιστάμενες διατάξεις με εκείνες της υπό ενσωμάτωσης Οδηγίας. Στο πλαίσιο αυτό διατηρούνται και αναβαθμίζονται μηχανισμοί που δεν προβλέπονται ρητά από την Οδηγία, αλλά εξυπηρετούν την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών, όπως η Επιτροπή Στρατηγικής και ο Φορέας Διαβούλευσης Ιδιωτικού Τομέα, ενώ ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την ενίσχυση της Αρχής, με την αντιμετώπιση θεσμικών και οργανωτικών ζητημάτων που αναδείχθηκαν κατά τα προηγούμενα χρόνια λειτουργίας της.

Ο παρών νόμος χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος (άρθρα 1-46) περιλαμβάνεται η ενσωμάτωση των διατάξεων της οδηγίας (οι βασικοί ορισμοί που αφορούν στον σκοπό και το αντικείμενο του νόμου, τα βασικά αδικήματα, τα υπόχρεα πρόσωπα, τα θεσμικά ζητήματα που αφορούν στον προσδιορισμό, τον ρόλο και την λειτουργία των αρμόδιων για τα ζητήματα Ξ.Τ. και Χ.Τ. αρχών, εξειδικεύεται η δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη, οι πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο, οι υποχρεώσεις αναφοράς ύποπτων συναλλαγών και η απαγόρευση γνωστοποίησής της, η συλλογή-φύλαξη και χορήγηση πληροφοριών, η προστασία προσωπικών δεδομένων και τα στατιστικά αρχεία, οι ποινικές και διοικητικές κυρώσεις καθώς και οι κατασχέσεις και η δήμευση περιουσιακών στοιχείων). Στο δεύτερο μέρος (άρθρα 47-55) περιλαμβάνονται οι οργανωτικές διατάξεις για την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, καθώς και οι μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις.

Ο νόμος περιλαμβάνει, επίσης, ως αναπόσπαστο μέρος του δύο Παραρτήματα με ενδεικτικούς καταλόγους των παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου και υψηλότερου κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αντίστοιχα, ενσωματώνοντας τα Παραρτήματα II και III της Οδηγίας.

B. ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ

Άρθρο 1

Το άρθρο αυτό ορίζει τον σκοπό του νόμου.

Άρθρο 2

Με το άρθρο 2 ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου και δίνονται οι ορισμοί των αδικημάτων του Ξ. Χ. και της Χ.Τ.. Η νέα διάταξη δεν προβαίνει παρά σε περιορισμένες λεκτικές βελτιώσεις σε σύγκριση με εκείνη του άρθρου 2 του ν. 3691/2008, ενόψει και της επικείμενης υιοθέτησης της Πρότασης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου, η οποία θα αποτελέσει ενδεχομένως την αφορμή για μια επανεξέταση του παρόντος νομοθετικού πλαισίου.

Ο ορισμός του αδικήματος του Ξ.Χ. περιλαμβάνει, όπως και στον ισχύοντα νόμο, πέντε ομάδες «συμπεριφορών» που εντάσσονται στην έννοια της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων και οι βασικές υποστάσεις της επιδίωξης, της συγκάλυψης και της απομόνωσης, όπως αυτές έχουν επικρατήσει στα διεθνή συμβατικά κείμενα. Επαναλαμβάνεται, επίσης,, ότι το αδίκημα του Ξ.Χ. τελείται (και άρα εμπίπτει στη δικαιοδοσία των Ελληνικών δικαστηρίων) και όταν οι εγκληματικές δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία, έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον όμως πληρούνται το κριτήριο του «διπλού αξιόποινου», δηλαδή οι δραστηριότητες αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν ελάμβαναν χώρα στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες (αν και όχι απαραίτητα βασικό αδίκημα για Ξ.Χ. ή Χ.Τ.) σύμφωνα με τη νομοθεσία του άλλου κράτους. Ως Χ.Τ. νοείται το αδίκημα που προβλέπεται στην παρ. 6 του άρθρου 187Α ΠΚ, με το οποίο καλύπτεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο χρηματοδότηση τόσο τρομοκρατικών οργανώσεων, όσο και μεμονωμένων τρομοκρατών ή επιμέρους τρομοκρατικών πράξεων.

Η παρ. 6 του άρθρου 1 της Οδηγίας αναφορικά με τη γνώση, την πρόθεση ή τον σκοπό που απαιτούνται ως στοιχεία του πραγματικού των αδικημάτων των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος άρθρου καλύπτεται ήδη πλήρως στο δίκαιό μας ενόψει και της αρχής της ηθικής απόδειξης που κατοχυρώνεται στην παρ. 1 του άρθρου 177 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και για το λόγο αυτόν δεν κρίνεται σκόπιμη πρόσθετη αναφορά στις παρούσες διατάξεις, όπως δεν είχε κριθεί σκόπιμο και στους ν. 2331/1995 και 3424/2005 (βλ. σχετικά μόνο *Τσιρίδη*, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος, 2009, σελ. 101-103).

Άρθρο 3

Το άρθρο 3 περιέχει βασικούς ορισμούς εννοιών που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο του νόμου, σε αντιστοιχία με τους συναφείς ορισμούς του άρθρου 3 στοιχεία 1-3, 6, 8-17 της Οδηγίας, αλλά με διαγραφή ορισμένων εννοιών που δεν χρησιμοποιούνται πλέον στον νόμο και με σημαντικές διορθώσεις και τροποποιήσεις σε σύγκριση με το άρθρο 4 του ν. 3691/2008.

Η έννοια της «περιουσίας» του στοιχείου 1 είναι σύμφωνη με εκείνη του στοιχείου 3 του άρθρου 3 της Οδηγίας. Ο ορισμός δεν κάνει ειδική αναφορά στη συμπερίληψη των εσόδων στην έννοια της περιουσίας, αφού η σχέση των δύο εννοιών προκύπτει από την παρ. 2 του άρθρου 2 του νόμου.

Στο στοιχείο 2 δίνεται ο ορισμός του «πιστωτικού ιδρύματος», σε ενσωμάτωση του στοιχείου 1 του άρθρου 3 της Οδηγίας. Ο ορισμός του πιστωτικού ιδρύματος προβλέπεται στον Κανονισμό 575/2013 και αναφέρεται ήδη στο ν. 4261/2014.

Επισημαίνεται ότι τα γραφεία αντιπροσωπείας απαλείφονται από τον ορισμό του πιστωτικού ιδρύματος, καθώς σύμφωνα με τις διατάξεις της Απόφασης Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 211/1/5.12.2005, οι εργασίες τους είναι υποστηρικτικής και διαφημιστικής φύσεως, ενώ απαγορεύεται ρητά η ανάληψη συμβατικής δέσμευσης για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου πιστωτικού ιδρύματος ή η διενέργεια εισπράξεων-πληρωμών με πελάτες του αντιπροσωπευόμενου πιστωτικού ιδρύματος στην Ελλάδα, για τη διεκπεραίωση οποιασδήποτε από τις εργασίες που υπόκεινται σε καθεστώς εποπτείας. Υπό αυτή την έννοια δεν υπάρχει πεδίο εφαρμογής των διατάξεων πρόληψης του ξεπλύματος χρήματος, ενώ εάν ένα γραφείο αντιπροσωπείας διεξάγει παρανόμως εργασίες που δεν προβλέπονται, προβαίνει σε καταστρατήγηση διατάξεων προληπτικής εποπτείας και εφαρμόζονται οι κυρώσεις του ν. 4261/2014. Επιπρόσθετα, η υπό ενσωμάτωση Οδηγία 2015/849/ΕΕ δεν προβλέπει την υπαγωγή των γραφείων αντιπροσωπείας στα υπόχρεα πρόσωπα. Τέλος στον εν λόγω ορισμό δεν εμπίπτει η Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς λόγω της φύσης των εργασιών της αντιμετωπίζει περιορισμένους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, για τους οποίους λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα αποτροπής τους

Με το στοιχείο 3 δίνεται ο ορισμός του «Χρηματοπιστωτικού Οργανισμού», ο οποίος επαναπροσδιορίζεται, ώστε να ανταποκρίνεται στις επελθούσες αλλαγές στο σχετικό νομοθετικό πλαίσιο αλλά και να καλύπτει νέα είδη χρηματοπιστωτικών οργανισμών, σύμφωνα και με το στοιχείο 2 του άρθρου 3 της Οδηγίας. Σε σύγκριση με την αντίστοιχη παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008 προστίθενται περαιτέρω οι περιπτώσεις ε', ζ', ιε' και ιζ', ενώ γίνεται και μια αναρίθμηση για σκοπούς συστηματικότερης ταξινόμησης.

Ειδικότερα, η περίπτ α' αφορά πλέον στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες ασφαλίσεων ζωής. Στην αντίστοιχη περίπτ. ιγ' της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008, διευκρινιζόταν ότι υπάγονταν στις υποχρεώσεις του νόμου όχι μόνο οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που ασκούν ασφαλίσεις ζωής αλλά και άλλες ασφαλίσεις με επενδυτικό χαρακτήρα. Η ίδια ως άνω περίπτωση, όπως επαναδιατυπώνεται στην περίπτ. α' της παρ. 3 του παρόντος άρθρου, αφορά στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν λάβει άδεια σύμφωνα με τα άρθρα 7 ή 10 και 11 σε συνδυασμό με το άρθρο 269 του ν. 4364/2016 (Α' 13) ή εφόσον πρόκειται για ασφαλιστικές επιχειρήσεις με έδρα σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν λάβει άδεια λειτουργίας σύμφωνα με το άρθρο 14 της Οδηγίας 2009/138/ΕΚ. Επισημαίνεται ότι κάθε ασφάλιση που σχετίζεται με επενδύσεις είναι ασφάλιση ζωής κατά την έννοια του άρθρου 5 του ν. 4364/2016· συνεπώς είναι περιττή η αναφορά σε παροχή υπηρεσιών σχετιζόμενων με επενδύσεις.

Αναφορικά με την περίπτ. β' του στοιχείου 3 για τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές (πρώην περιπτ.ιδ' του άρθρου 4 παρ. 3 του ν. 3691/2008), σημειώνεται ότι ισχύουν οι ορισμοί που περιλαμβάνονται στις διατάξεις του π.δ. 190/2006 (Α' 196). Επίσης, σε σχέση με την περίπτ. θ' (πρώην περίπτ. στ') για τις ταχυδρομικές εταιρείες επισημαίνεται ότι αυτές περιλαμβάνονται στον ως άνω ορισμό στο μέτρο που παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών κατά την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 4 του ν. 3862/2010 (Α' 113).

Με την περίπτ. ε' περιλαμβάνονται για πρώτη φορά στις διατάξεις του νόμου οι εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων πιστωτικών ιδρυμάτων από δάνεια και πιστώσεις, οι οποίες έχουν λάβει άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του ν. 4354/2015 (Α' 176), εφόσον εμπίπτουν στις προϋποθέσεις της παραγράφου 25 του άρθρου 1 του νόμου αυτού. Στις προϋποθέσεις αυτές εμπίπτουν οι εν λόγω εταιρείες εφόσον: α) χορηγούν νέα δάνεια ή/και πιστώσεις σε δανειολήπτες, των οποίων δάνεια ή πιστώσεις διαχειρίζονται, με αποκλειστικό σκοπό την αναχρηματοδότηση των δανείων τους ή την αναδιάρθρωση της δανειολήπτριας επιχείρησης δυνάμει ενός συγκεκριμένου σχεδίου αναδιάρθρωσης που συμφωνείται μεταξύ των μερών, υπό την προϋπόθεση της προηγούμενης συναίνεσης του δικαιούχου της απαίτησης ή β) εισπράττουν χρήματα δανειοληπτών για λογαριασμό των εντολών τους ή γ) διαχειρίζονται δάνεια για λογαριασμό μη εποπτευόμενου από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικού ή χρηματοδοτικού ιδρύματος που δεν υπόκειται πρωτογενώς στις σχετικές υποχρεώσεις.

Επίσης, στον ορισμό του χρηματοπιστωτικού οργανισμού προστίθενται με την περίπτ. ζ' τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 4021/2011 (Α' 218), τα οποία είχαν εκ παραδρομής παραλειφθεί στον προηγούμενο νόμο, παρ' ότι αναφέρονταν στο άρθρο 6 παρ. 2 του ν. 3691/2008 ως υπόχρεα πρόσωπα υποκείμενα στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Με την περίπτ. ιε' προστίθενται οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών, όπως ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 2367/1995 (Α' 261). Με την περίπτ. ιζ' προστίθενται, τέλος, οι διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων, η έννοια των οποίων περιλαμβάνεται στις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4209/2013 (Α' 253). Στην έννοια των διαχειριστών οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων περιλαμβάνονται και οι εταιρίες διαχείρισης οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων.

Αναφορικά με την περίπτ. ιβ' του στοιχείου 3 επισημαίνεται ότι περιλαμβάνει και τις εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία, καθώς και τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών. Καλύπτει επομένως τις περιπτ. η', θ' και ι' του ν. 3691/2008. Για κάποιους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της παραγράφου 3 του νόμου επιλέχθηκε ο όρος «εταιρείες», ως ευρύτερος, αντί του όρου «ανώνυμες εταιρείες» του ν. 3691/2008, ώστε να περιλαμβάνονται όλα τα είδη των εταιρειών. Στην περίπτ. ιη' (πρώην ιε') έχουν διαγραφεί τα γραφεία αντιπροσωπείας κατ' αντιστοιχία με την διαγραφή τους από τον ορισμό του πιστωτικού ιδρύματος. Τέλος, στην περίπτ. ιθ' (πρώην ιστ') έχουν διαγραφεί οι εταιρείες συμμετοχών, οι οποίες δεν αναφέρονται στην Οδηγία (ΕΕ) 2015/849. Οι εν λόγω εταιρείες δεν υπάρχει λόγος να αποτελούν οι ίδιες υπόχρεα πρόσωπα, δεδομένου ότι κατέχουν μετοχές άλλων εταιρειών, οι οποίες ούτως ή άλλως αποτελούν υπόχρεα πρόσωπα εφόσον ασκούν δραστηριότητες που τις εντάσσουν στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Ο ορισμός του Χρηματοπιστωτικού Ομίλου της παρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008 αντικαθίσταται με το ορισμό του «Ομίλου» του στοιχείου 4 του άρθρου 3 του νόμου, κατ' αντιστοιχία προς τον ορισμό του άρθρου 3 στοιχείο 15 της Οδηγίας, ενώ περιλαμβάνονται στην έννοια αυτή και επιχειρήσεις που συνδέονται μεταξύ τους με σχέση κατά την έννοια του άρθρου 32 του ν. 4308/2014 (Α' 251).

Στο στοιχείο 5 διατηρείται ο ορισμός της «Αρχής», με αναφορά πλέον στην νέα ονομασία της, ενώ στο στοιχείο 6 διατηρείται για πρακτικούς λόγους και για την αποφυγή

επαναλήψεων ο ορισμός του «προσώπου», στον οποίο περιλαμβάνονται εκτός από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα και οι κάθε μορφής νομικές οντότητες. Οι έννοιες του «νομικού προσώπου» και της «νομικής οντότητας» τίθενται όπως αυτές έχουν ήδη ορισθεί στο άρθρο 2 περ. γ' και δ' του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013). Στην πρώτη περιλαμβάνεται «κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα ή ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα, ενώ στην δεύτερη «κάθε μόρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως ιδίως συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής ίδρυμα ή σωματείο ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφή προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρείας διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομίας ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, (και) κοινωνίες αστικού δικαίου».

Στο στοιχείο 7 μεταφέρεται (από την παρ. 9 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008) ο ορισμός του «χρηματοπιστωτικού τομέα» – από τον οποίο διαγράφεται η καταργηθείσα Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης – και στην παρ. 8 (από την παρ. 10 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008) ο ορισμός της «εικονικής τράπεζας», ο οποίος αντιστοιχεί στον ορισμό του άρθρου 3 στοιχείο 17 της Οδηγίας.

Με τα στοιχεία 9, 10 και 11 επαναδιατυπώνεται ο ορισμός των «πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων», των «μελών της οικογένειας» και των «στενών συνεργατών» τους με βάση το ενωσιακό δίκαιο (άρθρο 3 στοιχεία 9-11 της Οδηγίας) και τις αναθεωρημένες Συστάσεις της FATF, με την σύμπτυξη στο σημείο αυτό της παρ. 11 του άρθρου 4 και του άρθρου 22 του ν. 3691/2008. Οι εν λόγω διατάξεις είναι προληπτικής φύσης και δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι στιγματίζουν πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα ως εμπλεκόμενα σε εγκληματικές δραστηριότητες. Η άρνηση επιχειρηματικής σχέσης με πρόσωπο απλώς λόγω του προσδιορισμού του ως πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου είναι αντίθετη με το πνεύμα και το γράμμα του παρόντος νόμου.

Στο στοιχείο 12 διατηρείται ο ορισμός του «λογαριασμού πλάγιας πρόσβασης (payable - through account)», ενώ με το νέο στοιχείο 13 ορίζεται η έννοια της «σχέσης ανταπόκρισης» σε αντιστοιχία προς τον ορισμό του άρθρου 3 στοιχείο 8 της Οδηγίας. Στα στοιχεία 14-15 μεταφέρονται οι ορισμοί της «ύποπτης» και της «ασυνήθους» συναλλαγής ή δραστηριότητας (από τις παρ. 13-14 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008), ενώ στο στοιχείο 16 επαναδιατυπώνεται ο ορισμός της «επιχειρηματικής σχέσης», κατ' αντιστοιχία με το στοιχείο 13 του άρθρου 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849. Σημειώνεται ότι η έννοια της «επιχειρηματικής σχέσης», πρέπει να νοείται υπό ευρεία έννοια, ως περιλαμβάνουσα και τις επαγγελματικές δραστηριότητες των ιδίων των υπόχρεων προσώπων και όχι μόνο των πελατών τους (ιδίως πώληση περιουσιακών τους στοιχείων, όπως ακίνητα ή χαρτοφυλάκια δανείων), καθώς και συμβάσεις ή συμφωνίες για παροχή υπηρεσιών από ελεύθερους επαγγελματίες, με την προϋπόθεση ότι υπάρχει πρόθεση διάρκειας αυτής της σύμβασης ή συμφωνίας.

Το στοιχείο 17 περιλαμβάνει επαναδιατυπωμένο τον ορισμό του πραγματικού δικαιούχου (που βρισκόταν στην παρ. 16 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008), κατ' αντιστοιχία με το στοιχείο 6 του άρθρου 3 της Οδηγίας, με στόχο τον προσδιορισμό της ταυτότητας κάθε

φυσικού προσώπου, το οποίο κατέχει νομική οντότητα ή ασκεί έλεγχο επ' αυτής. Προκειμένου να διασφαλισθεί ουσιαστική διαφάνεια, θα πρέπει να καλύπτεται το ευρύτερο δυνατό φάσμα νομικών οντοτήτων που έχουν συσταθεί ή δημιουργηθεί στην χώρα. Σημειώνεται ότι ως ιδιοκτησιακό δικαίωμα νοούνται και οι περιπτώσεις επικαρπίας, ενεχύρου, καθώς και τα μοντέρνα ιδιοκτησιακά καθεστώτα. Μολονότι ο εντοπισμός ενός συγκεκριμένου ποσοστού συμμετοχής στο κεφάλαιο ή κατοχής δικαιωμάτων ιδιοκτησίας δεν οδηγεί αυτομάτως στην εξεύρεση του πραγματικού δικαιούχου, θα πρέπει να αποτελεί ωστόσο έναν αποδεικτικό παράγοντα μεταξύ άλλων που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη. Η εξακρίβωση και ο έλεγχος της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων θα πρέπει, κατά περίπτωση, να επεκτείνεται σε νομικές οντότητες που κατέχουν άλλες νομικές οντότητες και τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να αναζητούν το ή τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία τελικά ασκούν έλεγχο μέσω ιδιοκτησίας ή με άλλα μέσα της νομικής οντότητας-πελάτη. Ο έλεγχος με άλλα μέσα μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια ελέγχου που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, όπως μέσω συμφωνίας μετόχων, της άσκησης δεσπόζουσας επιρροής ή της εξουσίας διορισμού ανωτέρων διοικητικών στελεχών. Ενδέχεται να υπάρχουν περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα να μπορεί να εξακριβωθεί και το οποίο τελικά κατέχει ή ελέγχει μία νομική οντότητα. Σε τέτοιες εξαιρετικές περιπτώσεις, τα υπόχρεα πρόσωπα, έχοντας εξαντλήσει όλα τα άλλα μέσα εξακρίβωσης, και υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες, μπορούν να θεωρήσουν τα ανώτερα διοικητικά στελέχη ως τους πραγματικούς δικαιούχους.

Στο στοιχείο 18 προστίθεται ο ορισμός του «ανώτερου διοικητικού στελέχους», ως στέλεχος που γνωρίζει τον βαθμό έκθεσης σε κίνδυνο ξεπλύματος, με εμπειρία στη λήψη αποφάσεων που επηρεάζουν την έκθεση της οντότητας σε κίνδυνο ξεπλύματος, περιγράφοντας στελέχη με επαρκώς υψηλή ιεραρχική θέση, όπως αποδίδεται ο όρος «seniority» του στοιχείου 12 του άρθρου 3 της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ. Με τα στοιχεία 19 και 20 προστίθενται επίσης νέοι ορισμοί, των «υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών» και του «ηλεκτρονικού χρήματος», σε αντιστοιχία με το άρθρο 3 στοιχεία 14 και 16 της Οδηγίας. Ειδικά για τον ορισμό των υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών (στοιχείο 19), διευκρινίζεται ότι η διοργάνωση και η διεξαγωγή παιγνίου ορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των περιπτώσεων ιη' και ιθ' του άρθρου 25 του ν. 4002/2011 (Α' 180) αντίστοιχα, οι οποίες προστέθηκαν με την παρ. 2 του άρθρου 173 του ν. 4261/2014 (Α' 107). Ως προς τον ορισμό του ηλεκτρονικού χρήματος (στοιχείο 20), αυτός αναφέρεται, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 4021/2011 (Α' 218), σε πράξεις πληρωμών όπως ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 3862/2010 (Α' 113). Στο στοιχείο 21 προσδιορίζονται οι «Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ΕΕΑ)», στις οποίες γίνονται σποραδικά παραπομπές στο πλαίσιο του νομοσχεδίου.

Στο στοιχείο 22 ως «Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ)» ορίζεται για την Ελλάδα η Αρχή Καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και για τα άλλα κράτη μέλη, η αρμόδια Μονάδα για την πρόληψη, ανίχνευση και αποτελεσματική αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Στο στοιχείο 23 η «εγκληματική δραστηριότητα» ορίζεται ως η διάπραξη των βασικών αδικημάτων του Ξ.Χ, τα οποία απαριθμούνται στο επόμενο άρθρο.

Άρθρο 4

Στο άρθρο αυτό, ορίζονται τα βασικά αδικήματα του Ξ.Χ., με τρόπο ώστε να καλύπτονται και τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 παρ. 4 της Οδηγίας εγκλήματα. Ο ορισμός μερικών εκ των βασικών αδικημάτων επαναδιατυπώθηκε με αναφορά στις ισχύουσες σήμερα διατάξεις. Ειδικότερα, αναπροσαρμόστηκαν το στοιχείο θ', ώστε η σχετική παραπομπή να αφορά στις διατάξεις του ν. 4139/2013 (Α' 74) που αντικατέστησε τον ν. 3459/2006, το στοιχείο ιγ' ώστε να αναφέρονται οι διατάξεις του ν. 4251/2014 (Α' 80) που αντικατέστησαν εκείνες του ν. 3386/2005, και το στοιχείο ιε' (πρώην ιζ'), ώστε η σχετική παραπομπή να γίνεται στα άρθρα 28 μέχρι 31 του ν. 4443/2016 (Α' 232) που ενσωμάτωσε την Οδηγία 2014/57/ΕΕ και την εκτελεστική Οδηγία 2015/2392 και αντικατέστησε τον ν. 3340/2005 (Α' 112). Παράλληλα, με την περίπτωση ιστ' (πρώην ιη') δίνονται οι νέοι ορισμοί των εγκλημάτων φοροδιαφυγής, όπως ισχύουν μετά την κατάργηση των άρθρων 17, 18 και 19 του ν. 2523/1997 και την αντικατάστασή τους με το άρθρο 66 του ν. 4174/2013 (Α' 170), καθώς και του αδικήματος της μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του άρθρου 25 του ν. 1882/1990 (Α' 43) με τις διατάξεις του άρθρου 71 του ν. 4174/2013.

Επιπλέον στο νέο στοιχείο δ' προστέθηκαν τα αδικήματα της εμπορίας επιρροής-μεσάζοντες και της δωροληψίας και δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (άρθρα 237Α και 237Β ΠΚ), ώστε αφενός να καλύπτεται πλήρως η μη ποινικά τυποποιημένη έννοια της διαφθοράς-«corruption» (όπως αναφέρεται στο αγγλικό και γαλλικό κείμενο της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και αφετέρου λόγω της προτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο της έκθεσης αξιολόγησής της για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά της Διαφθοράς (UNCAC), να ενταχθούν ρητώς στα βασικά αδικήματα για το Ξ.Χ. όλα τα αδικήματα της προαναφερόμενης Σύμβασης. Σημειώνεται, ότι στην ίδια έκθεση αξιολόγησης η ενσωμάτωση των εν λόγω αδικημάτων στο ελληνικό ΠΚ κρίθηκε ως επιτυχής πρακτική.

Το τελευταίο στοιχείο ιη' (πρώην κ') παραμένει ως «γενική ρήτρα», καθώς ορίζει ως βασικό αδίκημα κάθε άλλο αδίκημα, εκτός των προαναφερόμενων στα στοιχεία α' έως ιζ', για το οποίο η ελάχιστη προβλεπόμενη ποινή είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.

Άρθρο 5

Στο άρθρο αυτό, όπως και στο άρθρο 5 του ν. 3691/2008, ορίζονται τα υπόχρεα πρόσωπα, δηλαδή τα πρόσωπα που υπόκεινται στις υποχρεώσεις του νόμου, σε ενσωμάτωση του άρθρου 2 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849. Οι περιπτώσεις που περιλαμβάνονται στο εν λόγω άρθρο ακολουθούν νέα αρίθμηση και έχουν προσαρμοσθεί στις επελθούσες εντωμεταξύ αλλαγές του συναφούς νομοθετικού πλαισίου.

Όπως ισχύει μέχρι σήμερα, παραμένουν ως υπόχρεα πρόσωπα τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί. Στα υπόχρεα πρόσωπα περιλαμβάνονται οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές και οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών που έχουν εγγραφεί στο δημόσιο μητρώο της ΕΛΤΕ, αλλά και οι ιδιώτες ελεγκτές, στους οποίους ανήκουν οι ελεγκτές που ασκούν διαχειριστικό, εσωτερικό ή οποιασδήποτε άλλης μορφής έλεγχο επί των οικονομικών αποτελεσμάτων μιας επιχείρησης, χωρίς να έχουν ιδιότητα υπαλλήλου ή σχέση εξαρτημένης εργασίας. Διευκρινίζεται ότι με τον όρο εξωτερικός λογιστής-φοροτεχνικός εννοείται ο μη συνδεδεμένος με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή άλλη παρόμοια μόνιμη σχέση

λογιστής-φοροτεχνικός, του οποίου η επαγγελματική δραστηριότητα ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 2515/1997 (Α' 154) και του π.δ. 340/1998 (Α' 228).

Στηνπερίπτ. ε' της παραγράφου 1 περιλαμβάνονται, ακολουθώντας τη διατύπωση και τους περιορισμούς της περιπτ. ιγ' του άρθρου 5 του ν. 3691/2008 και της αιτιολογικής σκέψης 9 της Οδηγίας, οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι. Αναφορικά με τα υπόχρεα πρόσωπα της περιπτ. ζ', διευκρινίζεται ότι είναι κυρίως νομικά πρόσωπα ή οντότητες (trust or company service providers) που παρέχουν ορισμένες υπηρεσίες σε εταιρείες και καταπιστεύματα (trusts) και δεν περιλαμβάνονται σε αυτά δικηγόροι, συμβολαιογράφοι ή λογιστές. Τα πρόσωπα αυτά λειτουργούν σε ορισμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (και σε άλλες ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες) και γι' αυτό περιλαμβάνονται στην σχετική περιπτ. γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 2 της Οδηγίας.

Στις διατάξεις του νόμου εμπίπτουν οι μεσίτες ακινήτων του ν.4093/2012 (Α' 222), οι μεσίτες πιστώσεων. καθώς και οι πιστωτικοί φορείς του ν.4438/2016 (Α' 220), που δεν περιλαμβάνονται ήδη στα υπόχρεα πρόσωπα βάσει ειδικότερης διάταξης του παρόντος νόμου. Επίσης, οι πάσης φύσεως επιχειρήσεις που διοργανώνουν ή/και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που λειτουργούν ή εκμεταλλεύονται τις υποδομές και τους χώρους διεξαγωγής των παιγνίων.

Οι έμποροι και οι εκπλειστηριαστές αγαθών μεγάλης αξίας αποτελούν, υπόχρεα πρόσωπα στο βαθμό που πραγματοποιούν συναλλαγές σε μετρητά ύψους δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ και άνω (αντί του ισχύοντος ορίου των 15.000 ευρώ και άνω), με στόχο να αυξηθεί η επαγρύπνηση και να μετριασθούν οι κίνδυνοι τους οποίους εγκυμονούν οι συναλλαγές σε μετρητά. Στα υπόχρεα πρόσωπα περιλαμβάνονται και οι εκπλειστηριαστές, οι οποίοι είναι οι εμπλεκόμενοι σε εμπορικές δικαιπραξίες του ιδιωτικού τομέα που αφορούν σε κινητά πράγματα, καθώς και οι οίκοι δημοπρασιών.

Αξιοποιείται η δυνατότητα επέκτασης του πεδίου εφαρμογής σε επαγγελματικούς κλάδους/κατηγορίες επιχειρήσεων και προστίθενται ως υπόχρεα πρόσωπα αυτά που αναφέρονται στην Κ.Υ.Α. 1077797/20542/ΔΕ-Ε/8.6.2010 «Ορισμός κριτηρίων προσδιορισμού των εμπορών αγαθών μεγάλης αξίας ως υπόχρεων προσώπων του ν. 3691/2008» και συγκεκριμένα :

α) Οι επιχειρήσεις εξόρυξης, παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας πολύτιμων και ημιπολύτιμων λίθων, οι επιχειρήσεις παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας πολύτιμων μετάλλων και παραγώγων προϊόντων, οι επιχειρήσεις εμπορίας μαργαριταριών και κοραλλιών και οι επιχειρήσεις κατασκευής και εμπορίας κοσμημάτων και ρολογιών.

β) Οι επιχειρήσεις εμπορίας παλαιών αντικειμένων αξίας (αντίκες), αρχαιοτήτων, μεταλλίων, παλαιών γραμματοσήμων και νομισμάτων και λοιπών συλλεκτικών ειδών αξίας, οι επιχειρήσεις ή επαγγελματίες παραγωγής ή κατασκευής και εμπορίας έργων και αντικειμένων τέχνης γενικά, καθώς και μουσικών οργάνων.

γ) Οι επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας ταπήτων και χαλιών, ειδών γουνοποιίας, δερμάτινων ειδών και ενδυμάτων γενικά, αξίας, ανά μονάδα είδους, μεγαλύτερης των 8.000 (οκτώ χιλιάδων) ευρώ.

δ) Οι επιχειρήσεις εμπορίας επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, ελικοπτέρων, αεροσκαφών και σκαφών αναψυχής γενικά.

Η περίπτ. ια' αναφέρεται στους ενεχυροδανειστές οι οποίοι, κατόπιν εκτίμησης του κινδύνου που ενέχει η δραστηριότητα που ασκούν, επελέγη να συνεχίσουν να αποτελούν υπόχρεα πρόσωπα και στους αργυραμοιβούς, αξιοποιώντας στο σημείο αυτό τη δυνατότητα που παρέχει η παρ. 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 για επέκταση του πεδίου εφαρμογής της και σε άλλους επαγγελματικούς κλάδους, πέραν αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 2 της εν λόγω Οδηγίας. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας θα πρέπει να ενημερωθεί σχετικά με την επέκταση αυτή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Διατηρείται, ωστόσο, η δυνατότητα έκδοσης κοινής υπουργικής απόφασης, με την οποία θα ορίζονται περαιτέρω κριτήρια για τον προσδιορισμό των εμπόρων και εκπλειστηριαστών αγαθών μεγάλης αξίας. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η άμεση συμμόρφωση με τυχόν νέες συστάσεις της FAFT ή άλλες πράξεις που θα εκδοθούν κατ' εξουσιοδότηση της προς ενσωμάτωση οδηγίας.

Άρθρο 6

Ορίζονται οι αρμόδιες αρχές που εποπτεύουν τα υπόχρεα πρόσωπα ως προς τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, καθώς και τις κατηγορίες των υπόχρεων προσώπων που εποπτεύονται από κάθε αρχή. Με την περίπτ. γ' ορίζεται ως νέα αρμόδια αρχή για τους ενεχυροδανειστές το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας. Η μεταφορά της εποπτείας από την Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης της ΑΑΔΕ στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας κρίθηκε αναγκαία, καθώς οι όροι, οι προϋποθέσεις και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας ορίζονται με την υπ' αριθ. 5/2011 Αστυνομική Διάταξη. Στην αρμοδιότητα των Αστυνομικών Αρχών ανήκει ο έλεγχος των ανωτέρω, η χορήγηση έγκρισης άσκησης της δραστηριότητας του ενεχυροδανειστή μέσω καταχώρησής του στην ηλεκτρονική βάση Ρ.Ο.Λ και η έκδοση απόφασης απαγόρευσης άσκησης της εν λόγω δραστηριότητας, στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Επίσης με την ως άνω Διάταξη προβλέπεται η υποχρέωση των ενεχυροδανειστών να καταχωρούν τα στοιχεία πελατών και συναλλαγών σε ειδικό βιβλίο που θεωρείται από την αρμόδια αστυνομική αρχή και να ενημερώνουν τις εν λόγω αρχές σε περίπτωση υπόνοιαι για μη νόμιμη κατοχή των προσκομιζομένων σε αυτούς αντικειμένων ή μη νόμιμων αποδεικτικών ταυτότητας των πελατών τους. Οι υποχρεώσεις αυτές προσομοιάζουν με την υποχρέωση τήρησης μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και αποστολής αναφοράς ύποπτης συναλλαγής από τους ενεχυροδανειστές, που λειτουργούν έτσι ως υπόχρεα πρόσωπα του οικείου νόμου. Συνεπώς, οι αστυνομικές αρχές θεωρούνται καταλληλότερες ως προς τον έλεγχο συμμόρφωσης των ενεχυροδανειστών ως υπόχρεων προσώπων, λόγω της ιδιαιτερότητας των ανωτέρω επαγγελματών και του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία τους. Επιπρόσθετα, το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας ορίζεται ως αρμόδια αρχή για τους αργυραμοιβούς καθώς οι όροι, οι προϋποθέσεις και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας ορίζονται με την υπ' αριθ. 5/2011 Αστυνομική Διάταξη.

Με την παρ. 2 του παρόντος άρθρου ενσωματώνονται οι παρ. 6 και 7 του άρθρου 48 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, οι οποίες αναφέρονται στη συχνότητα, την ένταση και την κατανομή των πόρων της εποπτείας που ασκούν οι αρμόδιες αρχές στα υπόχρεα πρόσωπα της αρμοδιότητάς τους, βάσει της κατανόησης των κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της χώρας και της αξιολόγησης του προφίλ κινδύνου των υπόχρεων προσώπων. Οι αρμόδιες αρχές

υποχρεούνται να εποπτεύουν την προσέγγιση βάσει κινδύνου των υπόχρεων προσώπων, αλλά και να εφαρμόζουν οι ίδιες προσέγγιση βάσει κινδύνου, σύμφωνα και με τη Σύσταση 26 της FATF και την παρ. 1 της σχετικής ερμηνευτικής της σημείωσης. Ειδικότερα, οι αρμόδιες αρχές προκειμένου να διαμορφώσουν το προφίλ κινδύνου των υπόχρεων προσώπων λαμβάνουν υπόψη, μεταξύ άλλων, το πλήθος των υπόχρεων προσώπων, τον βαθμό κινδύνου που συνδέεται με τη φύση και το μέγεθος των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων και κυρίως με τους πελάτες και τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχουν, το νομικό πλαίσιο που διέπει τις δραστηριότητές τους, καθώς και την επάρκεια και εφαρμογή των εσωτερικών πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών που τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες και των μικρών υπόχρεων προσώπων, ώστε να διασφαλίζεται μεταχείριση προσαρμοσμένη στις ειδικές ανάγκες τους και στη φύση των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων.

Η παρ. 3 εξειδικεύει τις εποπτικές αρμοδιότητες των αρμόδιων αρχών, ώστε να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση των υπόχρεων προσώπων με τις υποχρεώσεις που θέτει ο παρών νόμος, και εξουσιοδοτούνται οι αρμόδιες αρχές να καθορίζουν με κανονιστικές αποφάσεις τους τις λεπτομέρειες εφαρμογής των επί μέρους υποχρεώσεων που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο, καθώς και να επιβάλλουν μειωμένες υποχρεώσεις (όπως προβλέπεται ήδη στο άρθρο 6 παρ. 4 του ν. 3691/2008), λαμβάνοντας υπόψη τους αναφερόμενους στη διάταξη παράγοντες. Για παράδειγμα, οι ελεύθεροι επαγγελματίες (συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, λογιστές, μεσίτες ακινήτων, έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας κτλ.) δεν μπορούν αντικειμενικά να εφαρμόζουν σε πλήρη έκταση τα μέτρα δέουσας επιμέλειας, την τήρηση αρχείων ή τον εσωτερικό έλεγχο. Ομοίως, με αντίστοιχες κανονιστικές αποφάσεις δύνανται να καθορίζονται (ενόψει και του άρθρου 5 της Οδηγίας) πρόσθετες ή αυστηρότερες υποχρεώσεις ή/και ποσοτικά όρια πέραν των προβλεπόμενων στον παρόντα νόμο, για ορισμένους τομείς (όπως ενδεικτικά ορισμένες εκ των υπηρεσιών τυχερών παιγνίων), που παρουσιάζουν αποδεδειγμένα αυξημένο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι διατάξεις αυτές αρκούν για να καλύψουν την εξειδίκευση των μέτρων που αφορούν σε ειδικές κατηγορίες υπόχρεων προσώπων, όπως λ.χ. των προβλεπόμενων μέχρι τώρα στο άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 3691/2008 αναφορικά με τις υποχρεώσεις των καζίνο.

Περαιτέρω ρυθμίζεται η περίπτωση κατά την οποία υπόχρεο πρόσωπο άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργεί εγκαταστάσεις στην Ελληνική Επικράτεια και ορίζεται η υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να εμποδίζουν πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για συναφή αδικήματα να κατέχουν διευθυντική θέση ή να είναι πραγματικοί δικαιούχοι υπόχρεου προσώπου. Τυχόν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με ποινικές καταδικαστικές αποφάσεις, στο πλαίσιο αξιολόγησης της καταλληλότητας των προσώπων αυτών, θα πρέπει να διενεργούνται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ν. 4360/2016 που ενσωματώνει την απόφαση-πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την απόφαση 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

Προβλέπεται ρητά η επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε βάρος των υπόχρεων προσώπων που δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 46. Επίσης προβλέπει την υποχρέωση ενημέρωσης των ΕΕΑ σχετικά με τις κυρώσεις και τα μέτρα που έχουν επιβληθεί, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 62 της Οδηγίας.

Με την παρ. 5 ασκείται η διακριτική ευχέρεια που επιτρέπει στο κάθε κράτος μέλος να εξαιρεί, μερικώς ή ολικώς, υπηρεσίες τυχερών παιγνίων, πλην αυτών που παρέχονται από τις επιχειρήσεις καζίνο, από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν. Οι υπηρεσίες αυτές δύναται να εξαιρούνται κατόπιν κατάλληλης εκτίμησης κινδύνου στην οποία προβαίνει η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων, η οποία στην αιτιολόγησή της περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο λήφθηκαν υπόψη τυχόν πορίσματα των εκθέσεων που εκπονεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και το πόσο ευάλωτες είναι οι υπηρεσίες αυτές σε συναλλαγές εν όψει των χρησιμοποιούμενων μεθόδων πληρωμής. Τυχόν απόφαση εξαίρεσης κοινοποιείται υποχρεωτικά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επισημαίνεται ότι η ΕΕΕΠ ασκεί την εποπτική της αρμοδιότητα

Τέλος, προβλέπεται ότι οι αρμόδιες αρχές που ορίζονται σε αυτήν πρέπει να διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς και τεχνικούς πόρους για τον έλεγχο συμμόρφωσης των εποπτευόμενων από αυτές υπόχρεων προσώπων. Επιλέον, εφόσον δεν διαθέτουν αντίστοιχες δομές, οφείλουν να συγκροτήσουν ειδικές υπηρεσιακές μονάδες, οι οποίες στελεχώνονται επαρκώς με εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο θα ασκεί τα σχετικά εποπτικά καθήκοντα.

Άρθρο 7

Στο άρθρο 7 αναφέρονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών που λειτουργεί ως Κεντρικός Συντονιστικός Φορέας για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου κατ' εφαρμογή του άρθρων 7 και 49 της Οδηγίας. Η διάταξη δε διαφοροποιείται ιδιαίτερα από την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 8 του ν. 3691/2008, με εξαίρεση την διαγραφή ορισμένων αρμοδιοτήτων (περίπτ. α' και γ' της παρ. 1 του ως άνω άρθρου 8) που κρίθηκε ότι δεν προσιδιάζουν στον χαρακτήρα του φορέα ή ότι δεν υπάρχουν οι πρακτικές δυνατότητες για την άσκησή τους.

Άρθρο 8

Το άρθρο 8 αναφέρεται στην Επιτροπή Στρατηγικής, η οποία συστάθηκε με το άρθρο 9 του ν. 3691/2008. Η βασική διαφοροποίηση σε σχέση με το ισχύον καθεστώς έγκειται στον τρόπο συγκρότησης της Επιτροπής, από κατόχους συγκεκριμένων θέσεων στους φορείς προέλευσης των μελών, προκειμένου να μην απαιτείται έκδοση υπουργικής απόφασης για το διορισμό τους. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η συμμετοχή υψηλόβαθμων στελεχών της δημόσιας διοίκησης, όπως αρμόζει στον χαρακτήρα και στα καθήκοντα της Επιτροπής, και αποφεύγεται η ανάγκη έκδοσης νέας υπουργικής απόφασης κάθε φορά που μετατίθεται ή αποχωρεί κάποιο μέλος, πράγμα που δημιουργούσε προσκόμματα στην τακτική σύγκλιση και λειτουργία της Επιτροπής.

Αναφέρονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες της Επιτροπής, έχοντας ως κεντρικό άξονα τον εντοπισμό, την ανάλυση, την εκτίμηση και την αντιμετώπιση των εκάστοτε υφιστάμενων κινδύνων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 της Οδηγίας, τη χάραξη στρατηγικής και γενικών πολιτικών που απαιτούν συντονισμένη δράση, καθώς και την ανάληψη χρήσιμων πρωτοβουλιών στο σχετικό πεδίο. Η Επιτροπή εξακολουθεί να έχει υποχρέωση υποβολής έκθεσης πεπραγμένων στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ενώ επαναλαμβάνεται η πρόβλεψη της παραγράφου 9 του άρθρου 9 του ν. 3691/2008 περί του

εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο λειτουργίας της Επιτροπής.

Άρθρο 9

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, οι οποίες επαναλαμβάνουν εν πολλοίς τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3691/2008, επιδιώκεται ο περιορισμός της τρωτότητας που χαρακτηρίζει ορισμένες εμπορικές, επιχειρηματικές ή μη κερδοσκοπικές δραστηριότητες, οι οποίες θεωρούνται από την εθνική και διεθνή εμπειρία ως «ευάλωτες» αναφορικά με τον κίνδυνο χρησιμοποίησής τους με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ο βαθμός επικινδυνότητας κάθε κατηγορίας δραστηριότητας διαφέρει ως προς τα δύο είδη αδικημάτων.

Στην παρ. 1 προβλέπεται η λήψη των αναγκαίων οργανωτικών μέτρων από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Α.Α.Δ.Ε. για τον εντοπισμό πιθανών περιπτώσεων διάπραξης αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω των αγοραπωλησιών ακινήτων. Παρόμοια μέτρα λαμβάνουν οι φορολογικές και τελωνειακές αρχές, καθώς το Σ.Δ.Ο.Ε. και η Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος για την αντιμετώπιση των κινδύνων για Ξ.Χ. και Χ.Τ. μέσω του διασυνοριακού και εξωτερικού εμπορίου (παρ. 2).

Η παρ. 3 αναφέρεται στα μέτρα που οφείλουν να λαμβάνουν οι αρμόδιες φορολογικές υπηρεσίες, η Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος καθώς και το Σ.Δ.Ο.Ε., σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και άλλων Υπουργείων ή δημόσιων φορέων που τηρούν μητρώα εταιρειών κάθε νομικής μορφής, τα οποία αφορούν μεταξύ άλλων στη σύσταση ή αλλαγή καταστατικού ή εγκρίνουν αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, για την πρόληψη και καταστολή χρησιμοποίησης εταιρειών ή εταιρικών σχημάτων για σκοπούς διάπραξης αδικημάτων Ξ.Χ. και Χ.Τ.

Η παρ.4 αναφέρεται στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στη χώρα, ενώ η παρ. 5 επικεντρώνεται σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς χρηματοδοτούμενους από το Υπουργείο Εξωτερικών ή άλλα Υπουργεία, που είναι αρμόδια για την εποπτεία και επιχορήγησή τους και δραστηριοποιούνται κυρίως στο εξωτερικό. Ειδικά ως προς το Υπουργείο Εξωτερικών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 4110/2013. Η λήψη σχετικών μέτρων κρίνεται επιβεβλημένη λόγω του κινδύνου χρησιμοποίησης των μη κερδοσκοπικών οργανισμών για τη διοχέτευση κεφαλαίων προς τρομοκρατικές οργανώσεις, καθώς και λόγω πιθανής κατάχρησης των κεφαλαίων που διαχειρίζονται οι οργανισμοί αυτοί, δεδομένου ότι ορισμένες κατηγορίες αυτών λειτουργούν με χαμηλή εποπτεία και χωρίς την εφαρμογή των όρων και προϋποθέσεων που ισχύουν για άλλες νομικές οντότητες.

Τα Υπουργεία, οι αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες και οι άλλοι δημόσιοι φορείς που αναφέρονται στο παρόν άρθρο αναφέρουν στην Αρχή κάθε ύποπτη συναλλαγή ή δραστηριότητα που εντοπίζουν.

Άρθρο 10

Το άρθρο αυτό αναφέρεται στο Φορέα διαβούλευσης του ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως συστάθηκε με το άρθρο 11 του ν. 3691/2008. Η διάταξη περιέχει ορισμένες βελτιώσεις, όπως τη δυνατότητα ορισμού μελών από κατηγορίες υπόχρεων προσώπων που δεν έχουν φορέα εκπροσώπησης (παρ. 1), τη δυνατότητα κλήσης σε έκτακτες συνεδριάσεις υπόχρεων προσώπων για τα οποία δεν υπάρχουν φορείς εκπροσώπησης ούτε έχει ορισθεί μέλος στον Φορέα (παρ. 4), τη λήψη σύμφωνης γνώμης των αρμόδιων αρχών πριν από την έκδοση διευκρινιστικών οδηγιών από τον Φορέα προς τα υπόχρεα πρόσωπα.

Άρθρο 11

Με το άρθρο αυτό, ενσωματώνεται η παρ. 1 του άρθρου 10 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, σύμφωνα με την οποία τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί απαγορεύεται να τηρούν ανώνυμους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων. Αντίστοιχη διάταξη υπήρχε και στο άρθρο 15 του καταργούμενου ν. 3691/2008, ενώ και πριν από την θέση σε ισχύ του ν. 3691/2008 τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δεν τηρούσαν κατά πάγια πρακτική ανώνυμους λογαριασμούς. Για την ταυτοποίηση αναγκαίο στοιχείο αποτελούν η ταυτότητα ή αντίστοιχο έγγραφο της χώρας προέλευσης καθώς και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου στην Ελλάδα ή στη χώρα φορολογικής κατοικίας με την οποία υφίσταται σύμβαση ανταλλαγής πληροφοριών. Στην περίπτωση που ο αιτών έχει τη φορολογική του κατοικία σε χώρα με την οποία δεν έχει συναφθεί σύμβαση ανταλλαγής πληροφοριών, τότε απαιτείται η απόκτηση αριθμού φορολογικού μητρώου στην Ελλάδα.

Με την παρ. 2 του άρθρου ενσωματώνεται η παρ. 2 του άρθρου 10 της Οδηγίας, σχετικά με τη λήψη μέτρων από τα κράτη μέλη για την πρόληψη των κινδύνων κατάχρησης λόγω αδιαφάνειας από τη χρήση ανώνυμων μετοχών. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, η οποία έχει ως βάση γνωστή διάταξη στο δίκαιό μας, ήτοι εκείνη της παρ. 2 του άρθρου 79 του ν. 2238/1994, οι κοιμιστές ανώνυμων μετοχών εταιρειών που δεν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο έχουν υποχρέωση, κατά την εξαργύρωση των μερισματαποδείξεων, να υποβάλλουν υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 ότι είναι κύριοι ή επικαρπωτές των μετοχών ή πληρεξούσιοι αυτών, δηλώνοντας ταυτόχρονα τα στοιχεία των κυρίων ή επικαρπωτών και να προσκομίζουν και κάθε σχετικό νομιμοποιητικό έγγραφο. Εφόσον δεν προσκομιστούν τα αναγκαία έγγραφα (δηλαδή η υπεύθυνη δήλωση και το πληρεξούσιο ή το έγγραφο που αποδεικνύει το σχετικό δικαίωμα κυριότητας ή επικαρπίας) όποιος ενεργεί την εξαργύρωση των μερισματαποδείξεων έχει υποχρέωση να αρνηθεί την πληρωμή.

Άρθρο 12

Το άρθρο αυτό ενσωματώνει τα άρθρα 11 και 12 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, ορίζοντας τις περιπτώσεις στις οποίες τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη. Το πεδίο εφαρμογής του νόμου έχει επεκταθεί σε σύγκριση με την ρύθμιση του άρθρου 12 του ν. 3691/2008, καθώς στις περιπτώσεις που προβλέπονταν στον τελευταίο, έχουν προστεθεί:

1) η μεταφορά χρηματικών ποσών άνω των €1.000, όπως η έννοια αυτή ορίζεται στο σημείο 9 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/847 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

Συμβουλίου (η περίπτωση αυτή προβλεπόταν κατ' ουσία ήδη βάσει των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 1781/2006 ο οποίος αντικαταστάθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2015/847, ωστόσο πλέον προβλέπεται ρητά). Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, ως «μεταφορά χρηματικών ποσών» νοείται οποιαδήποτε συναλλαγή εκτελείται τουλάχιστον εν μέρει ηλεκτρονικά για λογαριασμό ενός πληρωτή μέσω ενός παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, ασχέτως εάν πληρωτής και δικαιούχος είναι ένα και το αυτό πρόσωπο και ασχέτως εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή και αυτός του δικαιούχου είναι ο ίδιος, συμπεριλαμβανομένων: α) της μεταφοράς πιστώσεων κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 260/2012, β) της άμεσης χρέωσης κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 260/2012, γ) των εμβασμάτων κατά την έννοια του άρθρου 4 σημείο 13 της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ, εθνικών ή διασυνοριακών, δ) της μεταφοράς που πραγματοποιείται μέσω κάρτας πληρωμής, εργαλείου ηλεκτρονικού χρήματος, κινητού τηλεφώνου ή κάθε άλλης ψηφιακής ή πληροφορικής τεχνολογίας συσκευής εκ των προτέρων ή εκ των υστέρων πληρωμής με παρόμοια χαρακτηριστικά.

2) οι συναλλαγές των εμπορών αγαθών που υπερβαίνουν τα €10.000 σε μετρητά, και

3) οι συναλλαγές των παρόχων υπηρεσιών τυχερών παιγνίων που υπερβαίνουν τα €2.000 και διενεργούνται είτε κατά την κατάθεση του στοιχήματος είτε κατά την είσπραξη των κερδών.

4) οι συναλλαγές με ηλεκτρονικό χρήμα ή ειδικά προπληρωμένα μέσα που διαθέτουν δυνατότητα επαναφόρτισης με μηνιαίο όριο πράξεων πληρωμής άνω των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, σε αμφότερες περιπτώσεις.

Στις παρ. 2 και 3 ενσωματώνονται οι διατάξεις του άρθρου 12 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 ορίζοντας τις περιπτώσεις παρέκκλισης στην εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη σε ό,τι αφορά το ηλεκτρονικό χρήμα, αν πληρούνται οι οριζόμενες προϋποθέσεις ελαχιστοποίησης του κινδύνου:

Στην παρ. 4 ενσωματώνεται η διάταξη της παρ. 8 του άρθρου 30 της Οδηγίας, σύμφωνα με την οποία τα υπόχρεα πρόσωπα δεν θα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με τα μέτρα δέουσας επιμέλειας που θα πρέπει να λάβουν αλλά προσεγγίζουν την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους βάσει της εκτίμησης κινδύνου.

Άρθρο 13

Με το άρθρο 13 καθορίζονται τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη. Προβλέπεται η υποχρέωση πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του προσώπου που έχει εξουσιοδοτηθεί να ενεργεί για λογαριασμό του πελάτη, καθώς και των στοιχείων νομιμοποίησής του, ήτοι του πληρεξουσίου εγγράφου. Οι αρμόδιες αρχές ορίζουν λεπτομερώς με αποφάσεις τους τα επιμέρους στοιχεία που ζητούν τα υπόχρεα πρόσωπα από τους πελάτες τους, τα έγγραφα που είναι αποδεκτά για την επαλήθευση των εν λόγω στοιχείων και άλλες τεχνικές λεπτομέρειες ως προς την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το υπόχρεο πρόσωπο δεν μπορεί να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη που προβλέπονται στις περιπτώσεις α', β' και γ' οφείλει να αρνηθεί να εκτελέσει συναλλαγές του, δεν συνάπτει επιχειρηματική σχέση ή διακόπτει οριστικά αυτήν και εξετάζει αν συντρέχει υποχρέωση αναφοράς στην Αρχή. Το προηγούμενο εδάφιο δεν

εφαρμόζεται, σύμφωνα με την ρητή εξαίρεση του άρθρου 14 παρ. 4 εδ. β' της Οδηγίας, ως προς τους συμβολαιογράφους, δικηγόρους, ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές και λογιστές-φοροτεχνικούς συμβούλους, όταν ενεργούν στο πλαίσιο της αξιολόγησης της νομικής κατάστασης των πελατών τους ή εκτελούν δραστηριότητες ως υπερασπιστές ή ως εκπρόσωποι των πελατών τους σε δικαστικές διαδικασίες ή σχετικά με αυτές τις διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών για την έναρξη δικαστικής διαδικασίας ή την αποφυγή της.

Η παρ. 3 ορίζει την επιπρόσθετη υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να λαμβάνουν γνώση στοιχείων και πληροφοριών σχετιζόμενων με τους εξεταζόμενους πελάτες και από άλλες εταιρείες του ομίλου στον οποίο τυχόν ανήκουν. Με τον τρόπο αυτόν θα έχουν πιο σφαιρική γνώση της εικόνας του πελάτη. Επιπρόσθετα, ορίζεται η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να επαληθεύουν τα ετήσια εισοδήματα του πελάτη βάσει πρόσφατης πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος (εκκαθαριστικού σημειώματος). Η εν λόγω υποχρέωση που δεν προκύπτει από την Οδηγία, υιοθετήθηκε εκ των υστέρων στον νόμο 3691/2008 – με το άρθρο 13 παρ. 1 ν. 4051/2012 (Α' 40), το οποίο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 68 παρ. 7 ν. 4174/2013 (Α' 170) – στο πλαίσιο του μέτρου επιμέλειας της συλλογής πληροφοριών για τον σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη. Η υποχρέωση αυτή ήταν δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, αφού έμοιαζε να αφορά εξ ορισμού και σε μετέπειτα συναλλαγές του πελάτη, παρότι το εκκαθαριστικό είχε ήδη ληφθεί υπόψη για την αρχική διαμόρφωση του οικονομικού του προφίλ. Πλέον η προσκόμιση πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος απαιτείται μόνο κατά τη σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης (όπως το άνοιγμα λογαριασμού), αλλά μπορεί να ζητείται εκ νέου και στο πλαίσιο της επικαιροποίησης των στοιχείων του οικονομικού προφίλ του πελάτη, την κατάλληλη χρονική στιγμή και αναλόγως του βαθμού κινδύνου, βάσει της παρ. 7.

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας πρέπει να λαμβάνονται από τα υπόχρεα πρόσωπα και για τους υπάρχοντες πελάτες, αλλά σύμφωνα με την προσέγγιση αξιολόγησης κινδύνου. Αυτό σημαίνει ότι τα υπόχρεα πρόσωπα προβαίνουν σε επικαιροποίηση των στοιχείων και πληροφοριών του πελάτη, εφόσον τα στοιχεία που έχουν ήδη στη διάθεσή τους δεν επαρκούν για να προβούν στην εξέταση της συμβατότητας των συναλλαγών του με το διαμορφωμένο οικονομικό του προφίλ, λαμβανομένου υπόψη του βαθμού κινδύνου του.

Ειδικά για την περίπτωση ασφαλίσεων ζωής, ορίζονται τα μέτρα δέουσας επιμέλειας που οφείλουν να λαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί ως προς τον δικαιούχο ενός ασφαρίσματος. Υπό αυτή την έννοια, μια ασφαλιστική εταιρεία, επιπρόσθετα των μέτρων δέουσας επιμέλειας που οφείλει να λαμβάνει ως προς τον πελάτη της (αυτόν δηλαδή που συνάπτει την ασφάλεια), οφείλει να λαμβάνει το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου του ασφαρίσματος, εφόσον αυτός έχει κατονομαστεί εξ αρχής, ή να λαμβάνει επαρκείς πληροφορίες, ώστε να είναι σε θέση να προσδιορίσει την ταυτότητα του δικαιούχου του ασφαρίσματος όταν θα επέλθει ο χρόνος της πληρωμής του.

Η παρ. 6 ορίζει ότι η Τράπεζα της Ελλάδος, ως αρμόδια ρυθμιστική και εποπτική αρχή των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, δύναται να εξειδικεύει τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) αρ. 2015/847 (ΕΕ L 141/5.6.2015), όσον αφορά στα στοιχεία που συνοδεύουν τις μεταφορές

χρηματικών ποσών, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες των Ευρωπαϊκών Οποπτικών Αρχών (ΕΕΑ).

Η παρ.8 ενσωματώνει την παρ. 6 του άρθρου 13 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, ορίζοντας αντίστοιχες υποχρεώσεις με αυτές της παρ. 9 για τους δικαιούχους καταπιπαστευμάτων ή παρεμφερών νομικών μορφωμάτων.

Τα υπόχρεα πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να καθορίζουν την έκταση των μέτρων δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζουν ως προς τους πελάτες τους ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου των τελευταίων. Για την εκτίμηση του κινδύνου εκάστου πελάτη τους, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τουλάχιστον τις μεταβλητές που αναφέρονται στην παρ. 9, σε αντιστοιχία με το Παράρτημα Ι της Οδηγίας, οι οποίες αφορούν στην επαγγελματική δραστηριότητα και το οικονομικό μέγεθος του πελάτη, τον σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης, τον τύπο, την συχνότητα και την αξία των διενεργούμενων συναλλαγών του πελάτη, συμπεριλαμβανομένης της αρχικής κατάθεσης του πελάτη κατά το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, καθώς και την αναμενόμενη προέλευση και τον προορισμό των κεφαλαίων του πελάτη. Επιπρόσθετα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις που εκδίδει η αρμόδια αρχή τους σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 6 του νόμου και να είναι σε θέση να αποδείξουν σε αυτήν ότι τα μέτρα δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζουν ως προς τους πελάτες τους είναι ανάλογα με τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που ενέχουν οι δραστηριότητές τους, καθώς και ότι τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται με συνέπεια και αποτελεσματικότητα.

Άρθρο 14

Στην παρ. 1 του άρθρου 14, που αντιστοιχεί στο άρθρο 14 παρ. 1 της Οδηγίας, διατυπώνεται η γενική αρχή ότι η πιστοποίηση και επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου πραγματοποιείται πριν τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων ή τη διενέργεια συναλλαγών.

Στις παρ. 2 και 3 ορίζονται συγκεκριμένες παρεκκλίσεις από την ως άνω γενική αρχή, υπό αυστηρές προϋποθέσεις και κατ' αντιστοιχία προς το άρθρο 14 παρ. 2-3 της Οδηγίας. Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρ. 2, επιτρέπεται να ολοκληρώνεται η επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου κατά τη διάρκεια της σύναψης επιχειρηματικών σχέσεων, εφόσον αυτό απαιτείται για να μη διακοπεί η ομαλή διεξαγωγή των συναλλαγών και εφόσον ο κίνδυνος διάπραξης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας είναι μικρός. Στις περιπτώσεις αυτές, οι εν λόγω διαδικασίες επαλήθευσης περατώνονται το συντομότερο δυνατόν μετά την αρχική επαφή. Τα υπόχρεα πρόσωπα δεν πρέπει να κάνουν κατάχρηση της εν λόγω παρέκκλισης αποδεχόμενα αιτιάσεις του πελάτη περί δυσκολίας προσκόμισης εγγράφων επαλήθευσης ταυτότητας ή νομιμοποιητικών εγγράφων νομικού προσώπου πριν από την έναρξη της επιχειρηματικής σχέσης και περί του επειγόντος διενέργειας συναλλαγών που είναι συνήθεις, αλλά αντιθέτως πρέπει να επιτρέπουν την εν λόγω παρέκκλιση μόνο υπό τις αυστηρές προϋποθέσεις της εν λόγω παραγράφου. Σύμφωνα με την παρ. 3, ειδικά τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μπορούν να επιτρέπουν το άνοιγμα λογαριασμού σε πελάτη, εφόσον έχουν εξασφαλίσει ότι δεν θα πραγματοποιηθεί καμία

συναλλαγή δική του ή για λογαριασμό του, προτού ολοκληρωθεί η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας αυτού και του πραγματικού δικαιούχου.

Η παρ. 4 ενσωματώνει το δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 13 της Οδηγίας, αναφορικά με τους δικαιούχους ασφαλισματος που ταυτοποιούνται ή προσδιορίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 9 του άρθρου 13, και των οποίων η επαλήθευση της ταυτότητας πρέπει να μπορεί να πραγματοποιηθεί κατά το χρόνο πληρωμής και επιπρόσθετα, σε περίπτωση εκχώρησης, κατά τον χρόνο αυτής.

Η παρ. 5 ορίζει την υποχρέωση των επίγειων καζίνο ή καζίνο πλοίων στην Ελλάδα ή υπό ελληνική σημαία να εξακριβώνουν την ταυτότητα των πελατών τους κατά την είσοδό τους στις εγκαταστάσεις τους, όπως προβλεπόταν ήδη στην παρ. 1 του άρθρου 16 του καταργούμενου ν. 3691/2008.

Άρθρο 15

Η παρ. 1 του παρόντος άρθρου ενσωματώνει το άρθρο 15 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, παρέχοντας τη διακριτική ευχέρεια στα υπόχρεα πρόσωπα να εφαρμόζουν μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, αφού προηγουμένως συγκεντρώσουν επαρκείς πληροφορίες και βεβαιωθούν ότι μια επιχειρηματική σχέση ή συναλλαγή παρουσιάζει χαμηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Στις περιπτώσεις αυτές, τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας των παρ. 1 και 4 του άρθρου 13, προσαρμόζοντας κατάλληλα το ποσοτικό όριο, τον χρόνο ή τον τρόπο εφαρμογής τους. Σημειώνεται ότι τα μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας αφορούν σε χαλάρωση συγκεκριμένων μέτρων δέουσας επιμέλειας, λαμβανομένων υπόψη των παραγόντων και της φύσης του χαμηλότερου κινδύνου, αλλά όχι στην πλήρη απαλοιφή κάποιου εξ αυτών. Παραδείγματα εφαρμογής απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας λόγω χαμηλότερου κινδύνου είναι: η επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου μετά τη σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης και αφού οι συναλλαγές του πελάτη υπερβούν κάποιο εύλογο ποσοτικό όριο· η μείωση της συχνότητας της επικαιροποίησης στοιχείων του οικονομικού προφίλ του πελάτη· η μείωση του βαθμού παρακολούθησης της συναλλακτικής δραστηριότητας του πελάτη βάσει εύλογου ποσοτικού ορίου· και η μη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων για τον σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης όταν αυτή τεκμαίρεται από τον τύπο των διεξαγόμενων συναλλαγών. Σημειώνεται ότι καταργείται η εξ ορισμού εφαρμογή μέτρων απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας στις περιπτώσεις που προβλέπονταν στο άρθρο 17 του ν. 3691/2008 και ότι οι εν λόγω περιπτώσεις αποτελούν πλέον παράγοντες δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου που εμπεριέχονται στο Παράρτημα ΙΙ του νόμου και τους οποίους οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους τα υπόχρεα πρόσωπα κατά την εκτίμηση του κινδύνου που διενεργούν.

Η παρ. 2 ενσωματώνει το άρθρο 16 της Οδηγίας, παραπέμποντας στο Παράρτημα Ι του νόμου, το οποίο αντιστοιχεί στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας και στο οποίο παρατίθενται οι παράγοντες και οι τύποι αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου τους οποίους θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατ' ελάχιστον τα υπόχρεα πρόσωπα και οι οποίοι σχετίζονται με πελάτες, χώρες και γεωγραφικές περιοχές, καθώς και με συγκεκριμένα προϊόντα, υπηρεσίες, συναλλαγές ή διαύλους παροχής υπηρεσιών.

Η παρ. 3 εξουσιοδοτεί τις αρμόδιες αρχές του χρηματοπιστωτικού τομέα να εκδώσουν αποφάσεις στις οποίες θα πρέπει να εξειδικεύσουν τους παράγοντες δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου και τα μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζονται σε επιχειρηματικές σχέσεις ή συναλλαγές χαμηλότερου κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες των ΕΕΑ, ενώ παρέχεται η δυνατότητα στις λοιπές αρμόδιες αρχές να εκδίδουν αντίστοιχου περιεχομένου αποφάσεις.

Άρθρο 16

Η παρ.1 του άρθρου 16 ενσωματώνει το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 18 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, ορίζοντας την υποχρεωτική λήψη μέτρων αυξημένης δέουσας επιμέλειας: α) κατά τη σύναψη διασυνοριακών σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης (άρθρο 17), β) στις συναλλαγές ή επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα (άρθρο 18), γ) στις συναλλαγές με πρόσωπα με εγκατάσταση σε τρίτες χώρες, που χαρακτηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως υψηλού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Πρόκειται για τις χώρες για τις οποίες η Επιτροπή εκδίδει πράξεις κατ' άρθρο 9 παρ. 2 της Οδηγίας. Με τη διάταξη αυτή ενσωματώνεται κατ' ουσία και το άρθρο 18 του προηγούμενου ν. 3691/2008, σύμφωνα με το οποίο απαγορευόταν η απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια για νομικά πρόσωπα από τέτοιες χώρες. Επιπρόσθετα, επιβάλλεται η υποχρέωση εφαρμογής μέτρων αυξημένης δέουσας επιμέλειας στις περιπτώσεις επιχειρηματικών σχέσεων ή συναλλαγών που παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4. Σημειώνεται ότι καταργείται η υποχρεωτική εφαρμογή μέτρων αυξημένης δέουσας επιμέλειας στις συναλλαγές που διενεργούνται χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη οι οποίες προβλέπονταν στο άρθρο 20 του καταργούμενου ν. 3691/2008 και ότι οι επιχειρηματικές σχέσεις ή συναλλαγές εξ αποστάσεως (χωρίς φυσική παρουσία των μερών), χωρίς διασφαλίσεις, όπως ηλεκτρονικές υπογραφές και τα προϊόντα ή συναλλαγές που ευνοούν την ανωνυμία, αποτελούν πλέον παράγοντες δυνητικά υψηλότερου κινδύνου που εμπεριέχονται στο Παράρτημα ΙΙ του νόμου και τους οποίους οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους τα υπόχρεα πρόσωπα κατά την εκτίμηση του κινδύνου που διενεργούν.

Η παρ. 2 ενσωματώνει το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 18 της Οδηγίας, ορίζοντας ότι τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υποχρεούνται εξ ορισμού να εφαρμόζουν μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας, όταν ο ευρισκόμενος σε τρίτη χώρα υψηλού κινδύνου πελάτης τους είναι υποκατάστημα ή θυγατρική κατά πλειοψηφική συμμετοχή υπόχρεης οντότητας εγκατεστημένης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον συμμορφώνεται πλήρως με τις πολιτικές και διαδικασίες που εφαρμόζονται σε επίπεδο ομίλου σύμφωνα με το άρθρο 36, αλλά ότι προσεγγίζουν τις περιπτώσεις αυτές με βάση τον εκτιμώμενο κίνδυνο.

Η παρ. 3 ενσωματώνει την παρ. 2 του άρθρου 18 της Οδηγίας, ορίζοντας την εξέταση με ιδιαίτερη προσοχή και την επίδειξη αυξημένης δέουσας επιμέλειας στις περιπτώσεις των πολύπλοκων ή ασυνήθιστα μεγάλων συναλλαγών, καθώς και των ασυνήθιστων ειδών συναλλαγών, που πραγματοποιούνται χωρίς προφανή οικονομικό σκοπό ή νόμιμη αιτία.

Σημειώνεται ότι αντίστοιχη πρόβλεψη υπήρχε στο στοιχείο δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 13 του ν. 3691/2008 ως μέτρο συνήθους δέουσας επιμέλειας.

Η παρ. 4 ενσωματώνει την παρ. 3 του άρθρου 18 της Οδηγίας, παραπέμποντας στο Παράρτημα II του νόμου, το οποίο αντιστοιχεί στο Παράρτημα III της Οδηγίας και στο οποίο παρατίθενται οι παράγοντες και οι τύποι αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά υψηλότερου κινδύνου τους οποίους θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατ' ελάχιστον τα υπόχρεα πρόσωπα και οι οποίοι σχετίζονται με πελάτες, χώρες και γεωγραφικές περιοχές, καθώς και με συγκεκριμένα προϊόντα, υπηρεσίες, συναλλαγές ή διαύλους παροχής υπηρεσιών.

Η παρ. 5 εξουσιοδοτεί την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή κεφαλαιαγοράς να μπορούν να εξειδικεύσουν, με αποφάσεις τους, τους παράγοντες δυνητικά υψηλότερου κινδύνου και τα μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζονται σε επιχειρηματικές σχέσεις ή συναλλαγές υψηλότερου κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες των ΕΕΑ, ενώ παρέχεται η δυνατότητα στις λοιπές αρμόδιες αρχές να εκδίδουν αντίστοιχου περιεχομένου αποφάσεις.

Άρθρο 17

Με το άρθρο αυτό ενσωματώνονται τα άρθρα 19 και 24 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 και θεσπίζονται επιπλέον υποχρεώσεις στα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, πέραν των μέτρων δέουσας επιμέλειας του άρθρου 13, όταν υφίστανται διασυννοριακές σχέσεις ανταπόκρισης με ίδρυμα πελάτη από τρίτη χώρα. Αντίστοιχη διάταξη είναι εκείνη του άρθρου 21 του ν. 3691/2008.

Άρθρο 18

Με το άρθρο αυτό ενσωματώνονται τα άρθρα 20 έως και 23 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές θεσπίζονται μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας για τα υπόχρεα πρόσωπα, όταν διενεργούν συναλλαγές ή συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, μέλη της οικογένειάς τους και στενούς συνεργάτες τους.

Η αυξημένη δέουσα επιμέλεια για τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα θεσπίστηκε με την τρίτη Ενωσιακή Οδηγία και αντίστοιχη διάταξη υπήρχε στον ν. 3691/2008 (άρθρο 22). Όπως όμως τονίζεται στην σκέψη 33 της αιτιολογικής έκθεσης της Οδηγίας, οι διατάξεις σχετικά με τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα είναι προληπτικής και όχι ποινικής/κυρωτικής φύσης και δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι στιγματίζουν πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα ως εμπλεκόμενα σε εγκληματική δραστηριότητα. Η άρνηση σύναψης μιας επιχειρηματικής σχέσης απλώς και μόνο λόγω του προσδιορισμού ενός προσώπου ως «πολιτικώς εκτεθειμένου» δεν συνάδει με το γράμμα και το πνεύμα του παρόντος νόμου.

Άρθρο 19

Η παρ. 1 του άρθρου 19 ενσωματώνει το άρθρο 25 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, ορίζοντας τα μέτρα δέουσας επιμέλειας για τα οποία τα υπόχρεα πρόσωπα μπορούν να στηρίζονται σε τρίτα μέρη. Σημειώνεται ότι αναδιατυπώνεται με ορθότερο τρόπο το αντίστοιχο άρθρο 23 παρ. 1 του καταργούμενου ν. 3691/2008, το οποίο δεν συμπεριελάμβανε στα εν

λόγω μέτρα δέουσας επιμέλειας και τη συλλογή πληροφοριών για το αντικείμενο και τον σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης, καθιστώντας τη στήριξη σε τρίτα μέρη αλυσιτελή. Επίσης τα τρίτα μέρη μπορούν να συλλέξουν και τα φορολογικά έγγραφα των πελατών που προβλέπονται στην παρ.4 του άρθρου 17 του παρόντος νόμου (υποχρέωση που δεν υπάρχει στην Οδηγία).

Η παρ. 2 ορίζει τα τρίτα μέρη, ακολουθώντας πιο συντηρητική προσέγγιση από αυτή της παρ. 1 του άρθρου 26 της Οδηγίας, καθώς περιορίζει τις κατηγορίες υπόχρεων προσώπων που συνιστούν τρίτα μέρη και τις τρίτες χώρες προέλευσής τους (μόνο χώρες μέλη της FATF). Ωστόσο, τα τρίτα μέρη είναι περισσότερα από αυτά που προβλέπονταν στην παρ. 2 του άρθρου 23 του ν. 3691/2008, καθώς προστίθενται οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων, οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, οι εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος.

Οι παρ. 3-5 ενσωματώνουν τα άρθρα 27-29 της Οδηγίας. Ειδικά η παρ. 5 αντιστοιχεί στο άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3691/2008, ενώ διατηρείται και η δυνατότητα των αρμόδιων αρχών να εξειδικεύουν με αποφάσεις τους τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα υπόχρεα πρόσωπα θα μπορούν να βασίζονται σε τρίτα μέρη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 20

Με το άρθρο αυτό ενσωματώνεται το άρθρο 30 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849. Η ανάγκη για ακριβείς και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τον εντοπισμό των εγκληματιών, οι οποίοι αλλιώς θα μπορούσαν να αποκρύπτουν την ταυτότητά τους πίσω από μια εταιρική δομή. Με τις διατάξεις των παρ. 1, 2 και 3 επιβάλλεται καταρχάς στα νομικά πρόσωπα και άλλες νομικές οντότητες που έχουν καταστατική έδρα στην Ελλάδα, να συλλέγουν και να φυλάσσουν επαρκείς, ακριβείς και επίκαιρες πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο τους και να χορηγούν τις πληροφορίες αυτές στα υπόχρεα πρόσωπα, όταν αυτά λαμβάνουν μέτρα δέουσας επιμέλειας, καθώς επίσης στην Αρχή, τις αρμόδιες αρχές, και τις εισαγγελικές ή άλλες αρχές με ερευνητικές ή ελεγκτικές αρμοδιότητες στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατόπιν αιτήματός τους. Η τήρηση του ειδικού μητρώου γίνεται με επιμέλεια του υπεύθυνου εταιρικής συμμόρφωσης προκειμένου για εισηγμένες εταιρείες σε οργανωμένη αγορά ή σε Πολυμερή Μηχανισμό Διαπραγμάτευσης ή του αρμόδιου ανώτατου στελέχους διοίκησης ανάλογου τμήματος σε κάθε άλλο νομικό πρόσωπο ή οντότητα, εφαρμοζομένων των διατάξεων του ν. 2472/1997 (Α' 50) για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Στις παρ. 4 έως 12 θεσμοθετείται Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων σύμφωνα με τις επιταγές της Οδηγίας. Ορίζεται το Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων ως ηλεκτρονικό συνδεδεμένο σύστημα με το ΑΦΜ κάθε νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας υπό την ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, μέσω της οποίας γίνεται η πρόσβαση, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η ΓΓΠ Σ του Υπουργείου Οικονομικών έχει ενσωματώσει έναν τεράστιο όγκο επικαιροποιημένων οικονομικών στοιχείων ως προς τους πραγματικούς δικαιούχους, το στοιχείο της διαλειτουργικότητας και της προσβασιμότητας, την άμεση επίπτωση των διοικητικών κυρώσεων, γεγονός το οποίο μπορεί να λειτουργήσει

προληπτικά και να εξασφαλίσει την τήρηση της υποχρέωσης των υπόχρεων οντοτήτων για παροχή επικαιροποιημένων στοιχείων.

Το Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων δύναται να συνδέεται με το Γενικό Εμπορικό Μητρώο του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, στο οποίο είναι καταχωρισμένο το νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης δύναται να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα για τη σύνδεση του Μητρώου με τα στοιχεία του ΓΕΜΗ. Επίσης, μπορεί να συνδέεται με τα Αποθετήρια Τίτλων.

Στις παρ. 6 και 7 ορίζονται οι αρχές και τα πρόσωπα που έχουν πρόσβαση στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων καθώς και η δυνατότητα περιορισμού της πρόσβασης και των παρεχόμενων πληροφοριών με έκδοση απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της Αρχής.

Στις παρ. 8 και 9 ορίζονται οι διοικητικές κυρώσεις στην περίπτωση μη συμμόρφωσης των υπόχρεων νομικών προσώπων και οντοτήτων και παράβασης της υποχρέωσης της παρ. 1.

Στην παρ. 10, προβλέπεται η δυνατότητα τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να συστήνουν κοινά πληροφοριακά συστήματα, τα οποία επιτρέπουν την καταχώριση πληροφοριών για τους νόμιμους και τους πραγματικούς δικαιούχους των νομικών προσώπων που είναι πελάτες τους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εδρεύουν στην αλλοδαπή. Για τον σκοπό αυτό, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δύναται να ιδρύουν ειδικά νομικά πρόσωπα ή να αξιοποιούν υπάρχοντα νομικά πρόσωπα εξειδικευμένα στη συγκέντρωση, επεξεργασία και διάθεση εμπορικών και διατραπεζικών πληροφοριών, όπως π.χ. η εταιρεία Τραπεζικά Συστήματα Πληροφοριών-Τειρεσίας. Με τα κοινά αυτά πληροφοριακά συστήματα τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις του νόμου. Επιπροσθέτως, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θωρακίζονται περαιτέρω με αυτά τα συστήματα έναντι της κακόβουλης χρήσης νομικών προσώπων για σκοπούς νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς καταχωρούν τις ως άνω πληροφορίες και για νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στην αλλοδαπή, συμπεριλαμβανομένων εξωχώριων εταιρειών και εταιρειών ειδικού σκοπού που αποτελούν πηγή υψηλότερου κινδύνου.

Άρθρο 21

Ορίζεται το Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων Καταπιστευμάτων σύμφωνα με τα οριζόμενα των διατάξεων του άρθρου 31 της οδηγίας.

Άρθρο 22

Στην παρ.1 του παρόντος άρθρου ορίζονται, σύμφωνα με την διευρυμένη διατύπωση του άρθρου 33 παρ. 1 της Οδηγίας, οι υποχρεώσεις των υπόχρεων προσώπων και των υπαλλήλων τους, στους οποίους περιλαμβάνονται τα διευθυντικά στελέχη, να υποβάλλουν άμεσα αναφορές ύποπτων συναλλαγών στην Αρχή, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες, ότι κεφάλαια, ανεξαρτήτως του ύψους τους, συνιστούν έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες ή σχετίζονται με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (στ. α') και να παρέχουν

στις Μονάδες της Αρχής, στην αρμόδια αρχή και σε άλλες δημόσιες αρχές κάθε απαιτούμενη πληροφορία (στ. β').

Στην παρ. 2 ορίζεται, σύμφωνα με ρητή εξαίρεση που θέτει η Οδηγία (άρθρο 34 παρ. 2 και αιτιολογική σκέψη 10) και περιελάμβανε και το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3691/2008, ότι από την υποχρέωση αναφοράς εξαιρούνται οι συμβολαιογράφοι, οι δικηγόροι, οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές και λογιστές-φοροτεχνικοί σύμβουλοι, στις περιπτώσεις μόνο που τα εν λόγω πρόσωπα εξακριβώνουν τη νομική θέση των πελατών τους ή εκτελούν τα καθήκοντά τους στο πλαίσιο της υπεράσπισης ή εκπροσώπησης τους σε δικαστικές διαδικασίες ή σχετικά με αυτές, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών αναφορικά με την κίνηση ή αποφυγή τέτοιων διαδικασιών. Όσον αφορά στους δικηγόρους, οι αναφορές ύποπτων συναλλαγών υποβάλλονται στην Αρχή μέσω της ειδικής επιτροπής του άρθρου 29.

Στην παρ. 3 ορίζεται ότι, σε περίπτωση που το υπόχρεο πρόσωπο έχει διορίσει υπεύθυνο για τον έλεγχο συμμόρφωσης σε επίπεδο διοίκησης, η αναφορά ύποπτων συναλλαγών προς την Αρχή υποβάλλεται από αυτόν (άρθρο 33 παρ. 2 της Οδηγίας), ενώ στην παρ. 4 διευκρινίζεται ότι η αναφορά ύποπτων συναλλαγών από τα πιστωτικά ιδρύματα, τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους υποβάλλεται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 38.

Άρθρο 23

Με το άρθρο αυτό, με το οποίο ενσωματώνεται το άρθρο 35 της Οδηγίας, τα υπόχρεα πρόσωπα καλούνται να μη διενεργήσουν συναλλαγές εάν γνωρίζουν ή υποπτεύονται ότι τα κεφάλαια συνιστούν έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες ή σχετίζονται με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στην περίπτωση αυτή, οφείλουν να ενημερώσουν άμεσα την Αρχή και εφόσον, αυτή στείλει οδηγίες να συμμορφωθούν, πριν εκτελέσουν οποιαδήποτε συναλλαγή.

Ωστόσο, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να συνυπολογίσουν τον κίνδυνο ο πελάτης να υποψιασθεί κάτι από τη μη διενέργεια της συναλλαγής και να προσπαθήσει να αποκρύψει τα περιουσιακά του στοιχεία. Στην περίπτωση αυτή η συναλλαγή εκτελείται κανονικά και τα υπόχρεα πρόσωπα ενημερώνουν την Αρχή αμέσως μετά.

Άρθρο 24

Στο άρθρο αυτό, που ενσωματώνει το άρθρο 36 της Οδηγίας και αντιστοιχεί στο άρθρο 28 του ν. 3691/2008, εξειδικεύονται οι υποχρεώσεις αναφοράς προς την Αρχή ύποπτων συναλλαγών ή γεγονότων από τις αρμόδιες αρχές (παρ. 1), καθώς και από τους διαχειριστές των αγορών μετοχών, ομολόγων, άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, παραγώγων και συναλλάγματος (παρ. 2). Στις αγορές αυτές περιλαμβάνονται η Ηλεκτρονική Δευτερογενής Αγορά Τίτλων (Η.Δ.Α.Τ.), τα Πολυμερή Συστήματα Διαπραγμάτευσης χρηματοπιστωτικών μέσων του ν. 4514/2018 και οι εσωτερικοποιημένες αγορές τέτοιων μέσων που λειτουργούν εντός πιστωτικού ιδρύματος ή εταιρείας παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

Στην παρ. 3 προστέθηκε η υποχρέωση αναφοράς προς την Αρχή των στερούμενων ίδιας νομικής προσωπικότητας γραφείων αντιπροσωπείας στην Ελλάδα πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή, καθώς και των

εταιρειών διαχείρισης απαιτήσεων πιστωτικών ιδρυμάτων από δάνεια και πιστώσεις, που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της παρ. 25 του άρθρου 1 του ν. 4354/2015. Οι ως άνω εταιρείες δεν αποτελούν υπόχρεα πρόσωπα, καθώς τα μεν γραφεία αντιπροσωπείας δεν διεξάγουν χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, οι δε εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων πιστωτικών ιδρυμάτων από δάνεια και πιστώσεις, που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου 25 του άρθρου 1 του ν. 4354/2015, διαχειρίζονται κατ' ουσία χαρτοφυλάκιο δανείων εποπτευόμενου από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικού ιδρύματος, το οποίο αποτελεί υπόχρεο πρόσωπο. Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να επιβληθεί η υποχρέωση αναφοράς ως δικλείδα ασφαλείας για παν ενδεχόμενο, συμπεριλαμβανομένης της απόπειρας διενέργειας ύποπτης συναλλαγής.

Οι αρμόδιες αρχές των αναφερόμενων στην παρ. 2 αγορών και των αναφερόμενων στην παρ. 3 γραφείων, λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσής τους προς την υποχρέωση του παρόντος άρθρου (παρ. 4).

Άρθρο 25

Το άρθρο αυτό θέτει, κατ' αντιστοιχία προς τα προβλεπόμενα στο άρθρο 29 του ν. 3691/2008, ειδική διαδικασία για την αναφορά ύποπτων γεγονότων που σχετίζονται με φορολογικές ή τελωνειακές υποθέσεις. Οι διατάξεις του άρθρου προσαρμόζονται στα αναθεωρημένα όρια των βασικών αδικημάτων της φοροδιαφυγής και της μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, όπως αυτά ορίζονται στην περίπτωση ιστ' του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, καθώς και στη μεταβολή των αρμοδιοτήτων του Σ.Δ.Ο.Ε., που επήλθε με την περίπτωση 1 της υποπαραγράφου Δ7 της παραγράφου Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94). Παράλληλα επανακαθορίζονται τα κριτήρια αποστολής των σχετικών αναφορών.

Άρθρο 26

Στο άρθρο αυτό εισάγεται κατ' απαίτηση της Οδηγίας (άρθρο 37) προστατευτική διάταξη (που υφίσταται ήδη στο άρθρο 32 παρ. 1 του ν. 3691/2008), όσον αφορά στην καλή τη πίστει γνωστοποίηση πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 25 από το υπόχρεο πρόσωπο και τους υπαλλήλους του, ακόμη και εάν αποδειχθεί ότι δεν υπήρξε παράνομη δραστηριότητα (παρ. 1). Το ζήτημα αυτό είναι καίριο για την αποτελεσματικότητα του συστήματος της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς σύμφωνα και με την αιτιολογική σκέψη 41 της Οδηγίας, υπήρξαν περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εργαζόμενοι που ανέφεραν τις υποψίες τους απειλήθηκαν ή εκτέθηκαν σε εχθρικές ενέργειες. Στο πλαίσιο αυτό, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του άρθρου 9 του ν.2928/2001 (Α' 141) για την προστασία των φυσικών προσώπων, που αναφέρουν τις υπόνοιές τους για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Άρθρο 27

Το άρθρο αυτό αφορά ομοίως σε ένα σημαντικό θέμα για την αποτελεσματική λειτουργία του μηχανισμού καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, που είναι η απαγόρευση της γνωστοποίησης πληροφοριών σχετικών με αναφορές ύποπτων συναλλαγών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 39 της Οδηγίας. Η απαγόρευση – η οποία αποτυπώνεται ήδη στο άρθρο 31 του ν. 3691/2008, αφορά στα υπόχρεα πρόσωπα, τα διευθυντικά στελέχη και τους υπαλλήλους τους, καθώς επίσης και τα μέλη της διοίκησης, τα διευθυντικά στελέχη και τους υπαλλήλους των αρμόδιων αρχών και άλλους δημόσιους υπαλλήλους, που τελούν σε γνώση τέτοιων πληροφοριών (παρ. 1). Ο λόγος αυτής της απαγόρευσης πηγάζει από το γεγονός ότι, τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο, σημαντικό μέλημα είναι η εδραίωση της εμπιστοσύνης των εταιρειών του χρηματοπιστωτικού τομέα και των άλλων υπόχρεων φυσικών και νομικών προσώπων ότι, οι πληροφορίες που διαβιβάζουν θα παραμείνουν κατά κανόνα απόρρητες, δεδομένου ότι ένα μικρό μόνο ποσοστό των αναφορών οδηγεί σε ποινική δίωξη. Εξίσου σημαντική είναι και η εμπιστοσύνη των πελατών προς τις τράπεζες και τα άλλα υπόχρεα πρόσωπα. Δεν υπάρχει συνεπώς κανένας λόγος να πληροφορηθεί ο πελάτης, είτε από τον αναφέροντα είτε από μέλος ή υπάλληλο της Αρχής ότι διαβιβάσθηκε αναφορά ύποπτης συναλλαγής στο πρόσωπό του. Στην περίπτωση δε που η αναφορά ύποπτης συναλλαγής οδηγήσει σε περαιτέρω έρευνες της Αρχής και της δικαιοσύνης, η γνωστοποίηση αυτή ενδέχεται να οδηγήσει σε απόσυρση ή απόκρυψη κεφαλαίων από το ερευνώμενο πρόσωπο και περαιτέρω στην εξαφάνιση αποδείξεων, γεγονός που θα δυσχεράνει το ανακριτικό έργο. Από την άλλη πλευρά είναι αυτονόητο ότι, όπως επισημαίνεται και στην παρ. 2 του άρθρου 39 της Οδηγίας, η απαγόρευση δεν αφορά στις γνωστοποιήσεις που γίνονται προς τις αρμόδιες για την εφαρμογή του νόμου αρχές ή σε εκτέλεση άλλων υποχρεώσεων του παρόντος νόμου.

Στην παρ. 2 διευκρινίζεται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 39 παρ. 6 της Οδηγίας, ότι η απόπειρα των υπόχρεων προσώπων των περιπτ. γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 5 να αποτρέψουν πελάτη να εμπλακεί σε παράνομη δραστηριότητα δεν συνιστά γνωστοποίηση υπό την έννοια του παρόντος άρθρου. Η διάταξη αυτή είναι συμβατή με την ορθή άσκηση των συγκεκριμένων επαγγελματιών.

Άρθρο 28

Στο άρθρο αυτό εισάγονται ορισμένες εξαιρέσεις από την απαγόρευση γνωστοποίησης του προηγούμενου άρθρου, αντίστοιχες προς εκείνες των παρ. 3-5 του άρθρου 39 της Οδηγίας και κατά παρόμοιο τρόπο με τα προβλεπόμενα στις παρ. 2-4 του άρθρου 32 του ν. 3691/2008. Ειδικότερα, στην παρ. 1 διευκρινίζεται ότι δεν εμποδίζεται η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο, καθώς και μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα και υποκαταστημάτων ή θυγατρικών τους που εδρεύουν σε τρίτη χώρα, εφόσον αυτά συμμορφώνονται πλήρως προς τις πολιτικές και τις διαδικασίες που ισχύουν σε επίπεδο ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των προβλεπόμενων στο άρθρο 36 διαδικασιών.

Το ίδιο ισχύει και για τους υπόχρεους προσώπων των περιπτ. γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 5 που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον τα ανωτέρω πρόσωπα ασκούν τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους, είτε

με σχέση εξαρτημένης εργασίας είτε όχι, στο πλαίσιο του ίδιου νομικού προσώπου ή ευρύτερης δομής στην οποία υπάγεται το νομικό πρόσωπο, καθώς και για τα ως άνω πρόσωπα με αντίστοιχα πρόσωπα τρίτων χωρών, εφόσον οι χώρες αυτές επιβάλλουν υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με εκείνες του παρόντος νόμου (παρ. 2).

Στην παρ.3 διατηρείται η δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των οριζόμενων νομικών ή φυσικών προσώπων που εδρεύουν ή ασκούν τις δραστηριότητες τους στην Ελλάδα με υπόχρεα πρόσωπα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία ή επαγγελματικό κλάδο με αυτά, ως επίσης και με υπόχρεα πρόσωπα που εδρεύουν ή ασκούν τις δραστηριότητες τους σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε τρίτη χώρα που επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με εκείνες του παρόντος νόμου, καθώς και υποχρεώσεις σχετικά με το επαγγελματικό απόρρητο και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εφόσον οι πληροφορίες αφορούν στον ίδιο πελάτη και σε συναλλαγή ή δραστηριότητα στην οποία συμμετέχουν από κοινού.

Επειδή η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού είναι πιθανόν να δημιουργήσει προβλήματα (πιθανή σύγκρουση με κώδικες δεοντολογίας ορισμένων κατηγοριών προσώπων, όπως π.χ. δικηγόρων, συμβολαιογράφων, λογιστών κλπ.) η παρ. 4 παρέχει ειδική εξουσιοδότηση στην Τράπεζα της Ελλάδος και στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να εξειδικεύουν τις σχετικές υποχρεώσεις των εν λόγω υπόχρεων προσώπων.

Άρθρο 29

Στο άρθρο 29 επαναλαμβάνεται η πρόβλεψη του άρθρου 34 του ν. 3691/2008 περί σύστασης και λειτουργίας της Επιτροπής Δικηγόρων που είναι αρμόδια για την παραλαβή, τον έλεγχο και τη διαβίβαση των αναφορών υπόπτων συναλλαγών των δικηγόρων (σχετική η ΥΑ 67473/23-30.4.2009, Β' 807).

Άρθρο 30

Το άρθρο 30 αντιστοιχεί στο άρθρο 35 του ν. 3691/2008 και τίθεται με σημαντικές τροποποιήσεις κατ' εφαρμογή και των άρθρων 40 και 42 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849. Το άρθρο 36 του ν. 3691/2008 δεν διατηρείται στον παρόντα νόμο, αφού στην ισχύουσα Οδηγία δεν υπάρχει πια διάταξη αντίστοιχη του άρθρου 31 της 3^{ης} Οδηγίας, ενώ το περιεχόμενό του καλύπτεται από τις διαδικασίες σε επίπεδο ομίλου του άρθρου 36.

Στην παρ.1 αναφέρονται τα έγγραφα και οι πληροφορίες που οφείλουν να φυλάσσουν τα υπόχρεα πρόσωπα για σκοπούς πρόληψης, εντοπισμού και διερεύνησης από την Αρχή, τις αρμόδιες αρχές ή κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή, ενδεχόμενης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ειδικότερα, τα έγγραφα και τα στοιχεία που περιγράφονται στις περιπτ. γ' και δ' είναι σύμφωνα με τη Σύσταση 11 της FATF.

Η παρ. 2 αφορά σε ειδικές, πρόσθετες υποχρεώσεις των υπόχρεων προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες τυχερών παιγνίων, ενώ η παρ. 3 αναφέρεται με σαφήνεια στον ανώτατο χρόνο διατήρησης των εγγράφων ή πληροφοριών. Υπάρχει δυνατότητα η εθνική νομοθεσία να προβλέψει ενδεχομένως μεγαλύτερο διάστημα διατήρησης αφού «θα προσδιορίσει» τις

περιστάσεις υπό τις οποίες τα υπόχρεα πρόσωπα θα δύνανται ή θα οφείλουν να διατηρούν περαιτέρω τα δεδομένα. Το διάστημα διατήρησης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά τα δέκα έτη. Η αιτιολόγηση της δυνατότητας διατήρησης στον νόμο ή την κανονιστική απόφαση για πέντε επιπλέον έτη θα πρέπει να στηρίζεται σε διεξοδική αξιολόγηση του αναγκαίου και αναλογικού χαρακτήρα της περαιτέρω αυτής διατήρησης και αφού κριθεί αναγκαία για την πρόληψη, τον εντοπισμό ή τη διερεύνηση των σχετικών αδικημάτων (άρθρο 40 παρ. 1 στο τέλος Οδηγίας).

Με την παρ. 4, η οποία υπερκαλύπτει τη συναφή διάταξη του άρθρου 37 παρ. 1 του ν. 3691/2008, ενσωματώνεται το άρθρο 42 της Οδηγίας που αναφέρεται στη δυνατότητα των υπόχρεων προσώπων να ανταποκρίνονται σε αιτήματα της Αρχής, της αρμόδιας αρχής ή άλλης δημόσιας αρχής ως προς το αν διατηρούν ή είχαν συνάψει κατά την διάρκεια των τελευταίων πέντε (5) ετών επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένα πρόσωπα, καθώς και ως προς το είδος της επιχειρηματικής σχέσης και κάθε σχετική συναλλαγή.

Άρθρο 31

Με το άρθρο 31 ενσωματώνονται τα άρθρα 41 και 43 της Οδηγίας αναφορικά με τα ζητήματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Στην παρ. 1 διευκρινίζεται ότι η επεξεργασία από τα υπόχρεα πρόσωπα επιτρέπεται μόνο για τους σκοπούς του παρόντος νόμου. Απαγορεύεται έτσι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για άλλους, λ.χ. εμπορικούς σκοπούς. Η παρ. 2 αφορά στην ενημέρωση που παρέχεται προς τους νέους πελάτες, κατ' εφαρμογή του άρθρου 41 παρ. 3 της Οδηγίας, ενώ η παρ. 3 διευκρινίζει ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βάσει του παρόντος νόμου θεωρείται ζήτημα δημοσίου συμφέροντος σύμφωνα με τον ν. 2472/1997, κατ' αντιστοιχία με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 43 της Οδηγίας. Με την παρ. 4 γίνεται χρήση της διακριτικής ευχέρειας που παρέχει στα κράτη μέρη το άρθρο 41 παρ. 4 της Οδηγίας για τον έλλογο, κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμό του δικαιώματος του πρόσβασης του υποκειμένου στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Ορίζεται, έτσι, ότι κατ' εφαρμογή της απαγόρευσης γνωστοποίησης που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 27, ο περιορισμός εν όλω ή εν μέρει, του δικαιώματος πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, εφαρμόζεται στις περιπτώσεις όπου τα υπόχρεα πρόσωπα, οι αρμόδιες αρχές, η Αρχή και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας των αρχείων που αναφέρονται στις παρ. 1 και 4 του άρθρου 20 και στην παρ. 1 του άρθρου 21 εκπληρώνουν τα καθήκοντά τους για τους σκοπούς του παρόντος κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην παρεμποδίζεται η διενέργεια επίσημων ή νομικών ερευνών, αναλύσεων ή διαδικασιών και για να εξασφαλιστεί ότι δεν διακυβεύονται η πρόληψη, η διερεύνηση και ο εντοπισμός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Άρθρο 32

Στο άρθρο αυτό προβλέπεται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 44 της Οδηγίας, η διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας ολοκληρωμένων στατιστικών στοιχείων από δημόσιους φορείς, η οποία αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την προετοιμασία των εκτιμήσεων κινδύνων και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος για την αντιμετώπιση του

Ξ.Χ. και της Χ.Τ. Στην παρ. 1 προβλέπεται ότι όλες οι εμπλεκόμενες δημόσιες αρχές, περιλαμβανομένων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, των αρμοδίων αρχών καθώς και των δικαστικών, εισαγγελικών, φορολογικών, αστυνομικών αρχών, τηρούν πλήρη και ενημερωμένα στατιστικά σχετικά με θέματα της αρμοδιότητάς τους και τα διαβιβάζουν σε ετήσια βάση στον Κεντρικό Συντονιστικό Φορέα. Ο τελευταίος παραμένει επιφορτισμένος με τη συγκέντρωσή τους και τη διαβίβασή τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οφείλει δε να αναβαθμισθεί και να στελεχωθεί κατάλληλα, ώστε να είναι σε θέση να συγκεντρώνει και να καθιστά διαθέσιμα τα προβλεπόμενα στοιχεία στις ομάδες που προετοιμάζουν την Έκθεση Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνου ή συμπληρώνουν ερωτηματολόγια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Egmont Group ή οπουδήποτε αλλού απαιτούνται, ιδιαίτερα ενόψει της αξιολόγησης της χώρας από την FATF – κάτι που δεν έχει καταστεί εφικτό την τελευταία εξαετία. Η ανάγκη αναβάθμισης αυτή της λειτουργίας του Κεντρικού Συντονιστικού Φορέα ισχύει πολύ περισσότερο ενόψει του πληρέστερου και απαιτητικότερου καταλόγου στατιστικών στοιχείων των οποίων επιβάλλεται κατ' ελάχιστον η συγκέντρωση σύμφωνα με την παρ. 2 του παρόντος άρθρου, σε σύγκριση με το αντίστοιχο άρθρο 38 του ν. 3691/2008.

Άρθρο 33

Με το άρθρο 33 επαναλαμβάνεται η διάταξη του άρθρου 39 παρ. 1 του ν. 3691/2008 αναφορικά με την έκδοση απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τη συλλογή ειδικά δικαστικών δεδομένων και στοιχείων (σχετική η ΥΑ 49937, Β' 1198/9.6.2011).

Άρθρο 34

Στο άρθρο 34, ορίζονται τα σχετικά με τη συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Αρχής και άλλων αρμόδιων αρχών, καθώς και των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής ένωσης.

Στην παρ. 1 προβλέπεται η ανταλλαγή πληροφοριών εμπιστευτικής φύσης, αλλά και η διαβίβαση των αποτελεσμάτων των αναλύσεων της Αρχής στις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 32 της Οδηγίας. Η Αρχή μπορεί να ζητεί ενημέρωση για τη χρήση των πληροφοριών που διαβίβασε, καθώς και των αποτελεσμάτων των ερευνών που διενεργήθηκαν με βάση τις εν λόγω πληροφορίες, όπως επιβάλλεται και από την παρ. 6 του ίδιου άρθρου της Οδηγίας. Προστίθεται, όμως, και δυνατότητα της Αρχής να μην ανταποκριθεί σε αίτημα για παροχή πληροφοριών στην περίπτωση που η γνωστοποίηση των πληροφοριών θα μπορούσε να έχει αρνητική επίπτωση σε διεξαγόμενες έρευνες ή αναλύσεις καθώς και σε εξαιρετικές περιστάσεις που η γνωστοποίηση των πληροφοριών θα ήταν σαφώς δυσανάλογη προς τα έννομα συμφέροντα ενός φυσικού ή νομικού προσώπου ή άσχετη με τους σκοπούς για τους οποίους ζητήθηκε. Σε περιπτώσεις δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων, η Αρχή ενημερώνει τις φορολογικές αρχές (ΑΑΔΕ), καθώς και την Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε. στην οποία λειτουργεί το γραφείο ανάκτησης κεφαλαίων και περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην περίπτ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 9 του π.δ. 85/2005. Επιπρόσθετα η Αρχή ενημερώνει την Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε για περιπτώσεις αποκάλυψης εστίων οικονομικού εγκλήματος, απάτης, διαφθοράς και ύποπτης κίνησης κεφαλαίων που έχουν περιέλθει σε γνώση της κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 22 και 24.

Στην παρ. 2, λαμβάνοντας υπόψη τον διακρατικό χαρακτήρα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 53 της Οδηγίας, προβλέπεται ότι η Αρχή ανταλλάσσει αυθόρμητα ή κατόπιν αιτήματος ΜΧΠ κράτους μέλους της Ε.Ε. εμπιστευτικές πληροφορίες. Εισάγεται πλέον για πρώτη φορά η υποχρέωση διαβίβασης των αναφορών ύποπτων συναλλαγών που λαμβάνει η Αρχή σύμφωνα με το άρθρο 25 του νόμου στην ΜΠΧ κράτους μέλους της Ε.Ε, το οποίο αφορά. Για την απόκριση σε αίτημα παροχής πληροφοριών από αλλοδαπή ΜΠΧ, η Αρχή ενεργεί το συντομότερο δυνατό και χρησιμοποιεί κάθε διαθέσιμη εξουσία που έχει στη διάθεσή της σύμφωνα με το άρθρο 49 του νόμου, όπως επιβάλλει και το άρθρο 53 παρ. 2 της Οδηγίας.

Στην παρ. 3 ορίζεται το πλαίσιο για την ανταλλαγή πληροφοριών, καθώς και οι εξαιρετικές περιπτώσεις άρνησης παροχής πληροφοριών, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 53 της Οδηγίας, ενώ στην παρ. 4 ορίζονται οι προϋποθέσεις και οι περιορισμοί ως προς τη χρήση των ανταλλασσόμενων πληροφοριών, σύμφωνα με τα άρθρα 54 και 55 της Οδηγίας.

Σύμφωνα με την παρ. 5 αντίστοιχη ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να γίνεται και μεταξύ των αρμόδιων αρχών. Στην παρ. 6 δίνεται η δυνατότητα διεξαγωγής κοινών ελέγχων της Αρχής με τις αρμόδιες αρχές και στην παρ. 7 δίνεται ο ορισμός των πληροφοριών εμπιστευτικής φύσης. Οι διατάξεις αυτές αντιστοιχούν εν πολλοίς σε εκείνες των παρ. 2-4 του άρθρου 40 του ν. 3691/2008.

Άρθρο 35

Η παρ. 1 του παρόντος άρθρου ενσωματώνει την παρ. 1 του άρθρου 8 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, ορίζοντας την υποχρέωση των υπόχρεων προσώπων να λαμβάνουν μέτρα προκειμένου να εντοπίζουν και να εκτιμούν τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας λαμβάνοντας υπόψη τους μνημονευόμενους στη διάταξη παράγοντες κινδύνου. Στην παρ. 2 ορίζεται, κατ' αντιστοιχία προς την παρ. 2 εδ. α' του άρθρου 8 της Οδηγίας, ότι τα υπόχρεα πρόσωπα τεκμηριώνουν, επικαιροποιούν και θέτουν υπόψη της αρμόδιας αρχής τους, την εν λόγω εκτίμηση κινδύνων.

Η παρ. 3 ενσωματώνει τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 8 της Οδηγίας, ορίζοντας την εφαρμογή από τα υπόχρεα πρόσωπα εσωτερικών πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών ανάλογων προς τον χαρακτήρα και το μέγεθός τους, ώστε να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι ως άνω κίνδυνοι σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις του νόμου. Επιπρόσθετα στην παρ. 3 ενσωματώνεται η παρ. 3 του άρθρου 61 της Οδηγίας, που προβλέπει τη θέσπιση εσωτερικής διαδικασίας για τις καταγγελίες από τους εργαζόμενους των παραβάσεων των διατάξεων του παρόντος νόμου από τα υπόχρεα πρόσωπα, μέσω ανώνυμου και ανεξάρτητου διαύλου, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του καταγγέλλοντος.

Η παρ. 4 ενσωματώνει την παρ. 5 του άρθρου 8 της Οδηγίας, ενώ η παρ. 5 παρέχει στις αρμόδιες αρχές: α) την εξουσιοδότηση να εξειδικεύουν με αποφάσεις τους τις υποχρεώσεις του παρόντος άρθρου, ανάλογα με το μέγεθος και τη φύση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων των υπόχρεων προσώπων, β) την ευχέρεια, κατ' αντιστοιχία προς το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 8 της Οδηγίας, να απαλλάσσουν από την υποχρέωση

εκτιμήσεων κινδύνων, τις κατηγορίες υπόχρεων προσώπων των οποίων οι εγγενείς κίνδυνοι είναι σαφείς και κατανοητοί.

Άρθρο 36

Η παρ. 1 ενσωματώνει την παρ. 1 του άρθρου 45 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, ορίζοντας την υποχρέωση των υπόχρεων προσώπων να εφαρμόζουν επαρκείς και κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες για τους σκοπούς του παρόντος νόμου σε επίπεδο ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών και των υποκαταστημάτων τους σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτες χώρες.

Η παρ. 2 ενσωματώνει την παρ. 2 του άρθρου 45 της Οδηγίας, προβλέποντας ότι τα υπόχρεα πρόσωπα εξασφαλίζουν ότι οι θυγατρικές τους, τα υποκαταστήματά τους ή οι εγκαταστάσεις τους (αντιπρόσωποι) σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης τηρούν τις εθνικές διατάξεις του τελευταίου (αρχή της εδαφικότητας).

Στην παρ. 3, που ενσωματώνει τις παρ. 3 και 5 του άρθρου 45 της Οδηγίας, προβλέπεται ως ασφαλιστική δικλείδα ότι τα υποκαταστήματα και οι θυγατρικές εταιρείες των υπόχρεων προσώπων σε τρίτες χώρες όπου οι ελάχιστες απαιτήσεις καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας είναι λιγότερο αυστηρές από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, εφαρμόζουν τις τελευταίες, στον βαθμό που το επιτρέπει η νομοθεσία της τρίτης χώρας, ενώ σε αντίθετη περίπτωση, προβλέπεται για τα υπόχρεα πρόσωπα η υποχρέωση λήψης πρόσθετων μέτρων και η ενημέρωση της αρμόδιας αρχής τους. Επιπρόσθετα, προβλέπονται συγκεκριμένες εποπτικές δράσεις της αρμόδιας αρχής σε περίπτωση που τα επιπρόσθετα μέτρα δεν επαρκούν, οι οποίες κλιμακώνονται και φτάνουν μέχρι και την απαίτηση παύσης των δραστηριοτήτων στην τρίτη χώρα.

Στην παρ. 4, που ενσωματώνει την παρ. 4 του άρθρου 45 της Οδηγίας, προβλέπεται η υποχρέωση του υπόχρεου προσώπου να ενημερώνει την Αρχή, την κατά περίπτωση αρμόδια αρχή του και τον Κεντρικό Συντονιστικό Φορέα, καθώς και η υποχρέωση της Τράπεζας της Ελλάδος και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς να ενημερώνουν ακολούθως τις αντίστοιχες ΕΕΑ, για τις περιπτώσεις όπου η νομοθεσία μιας τρίτης χώρας δεν επιτρέπει την εφαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών που έχει θεσπίσει το υπόχρεο πρόσωπο για τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του παρόντος νόμου σε επίπεδο ομίλου.

Η παρ. 5 ενσωματώνει την παρ. 8 του άρθρου 45 της Οδηγίας, ορίζοντας ότι επιτρέπεται η ανταλλαγή πληροφοριών που περιλαμβάνονται σε αναφορές ασύνηθων ή ύποπτων συναλλαγών των υπόχρεων προσώπων, εντός του ομίλου, εκτός αν δοθούν διαφορετικές οδηγίες από την Αρχή.

Τέλος, στην παρ. 6 που ενσωματώνει την παρ. 9 του άρθρου 45 της Οδηγίας προβλέπεται ο ορισμός ενός κεντρικού σημείου επαφής στην Ελλάδα των αντιπροσώπων των εκδοτών ηλεκτρονικού χρήματος και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών που εδρεύουν σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα εξασφαλίζει για λογαριασμό τους τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και θα διευκολύνει την εποπτεία από την Τράπεζα της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένης της παροχής εγγράφων και πληροφοριών σε αυτήν κατόπιν σχετικού αιτήματος.

Άρθρο 37

Το άρθρο αυτό (που αντιστοιχεί στο άρθρο 42 του ν. 3691/2008) αναφέρεται στην κατάρτιση και εκπαίδευση των υπαλλήλων των υπόχρεων προσώπων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 46 παρ. 1 εδ. α' και β' της Οδηγίας. Σύμφωνα με την προβλεπόμενη διάταξη, τα υπόχρεα πρόσωπα έχουν υποχρέωση να αναλάβουν την κατάρτιση και την εκπαίδευση των υπαλλήλων τους όσον αφορά στις διατάξεις της συναφούς νομοθεσίας, αλλά και ως προς τον τρόπο εντοπισμού ύποπτων δραστηριοτήτων και ορθής αντίδρασης σε τέτοιες περιπτώσεις.

Άρθρο 38

Στην παρ. 1 του άρθρου αυτού, το οποίο υπήρχε και στον καταργούμενο νόμο 3691/2008 (άρθρο 44) και με το οποίο ενσωματώνεται επαρκώς και το άρθρο 46 παρ. 4 της Οδηγίας, προβλέπεται ο ορισμός ενός διευθυντικού στελέχους στην περίπτωση των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, στο οποίο οι υπάλληλοι θα αναφέρουν κάθε ύποπτη συναλλαγή και ορίζονται οι εσωτερικές διαδικασίες που εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη υποβολή αναφοράς ύποπτης συναλλαγής εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις υποβολής της. Επιπρόσθετα ορίζεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις μπορεί να εφαρμοσθούν και σε άλλα υπόχρεα πρόσωπα με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών τους.

Η παρ. 2 προβλέπει τον ορισμό από κάθε όμιλο ενός διευθυντικού στελέχους από τη μεγαλύτερη εταιρεία του ομίλου ως συντονιστή για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του παρόντος νόμου από τις επί μέρους εταιρείες του ομίλου, και η παρ. 3 προβλέπει τον καθορισμό των διαδικασιών και υποχρεώσεων των ομίλων και των επί μέρους εταιρειών τους με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών.

Άρθρο 39

Το άρθρο 39 αποτελεί μεταφορά στον παρόντα νόμο του άρθρου 45 του ν. 3691/2008. Δεν περιέχει ουσιαστικές αλλαγές, παρά μόνο ελάχιστες προσαρμογές προς την αλλαγή αρίθμησης των βασικών αδικημάτων του άρθρου 4. Μια ενδεχόμενη πρωτοβουλία βελτίωσης του υφιστάμενου ποινικού νομοθετικού πλαισίου θα μπορούσε να αναληφθεί μετά την οριστικοποίηση του περιεχομένου και την υιοθέτηση της (ευρισκόμενης ακόμα υπό διαβούλευση) Πρότασης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου.

Άρθρο 40

Το άρθρο 40 αποτελεί ομοίως μεταφορά στον παρόντα νόμο του άρθρου 46 του ν. 3691/2008, όπως αυτό τροποποιήθηκε πρόσφατα με το άρθρο 7 παρ. 2 του ν. 4478/2017 (που κύρωσε την Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005 για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και ενσωμάτωσε μεταξύ άλλων την Οδηγία 2014/42/ΕΕ σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή

Ένωση). Προστίθεται μόνο εδάφιο γ' στην παρ. 2 για την προστασία του καλόπιστου τρίτου, ως αναγκαία ενσωμάτωση του άρθρου 8 παρ. 1 και 9 σε συνδυασμό με το άρθρο 6 της Οδηγίας 2014/42/ΕΕ και της υπ' αριθ. 33 αιτιολογικής σκέψης, σύμφωνα με την οποία είναι αναγκαίο να προβλέπονται ειδικές διασφαλίσεις και ένδικα μέσα που να εγγυώνται τη διατήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των θιγόμενων τρίτων, περιλαμβανομένων εκείνων που έχουν άλλα περιουσιακά δικαιώματα («εμπράγματα δικαιώματα», «ius in rem»), όπως το δικαίωμα επικαρπίας. Όπως ορίζεται στο άρθρο 3 περίπτωση γ' της εν λόγω Οδηγίας, το πεδίο εφαρμογής της εκτείνεται ρητά και στα αδικήματα που καλύπτονται από την Απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2001 για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος. Αντίστοιχη διάταξη έθεσε ήδη ο νομοθέτης με το άρθρο 7 παρ. 4 του ν. 4478/2017 σχετικά με την δέσμευση στο άρθρο 48 παρ. 2 ν. 2691/2008.

Άρθρο 41

Το άρθρο 41 επαναλαμβάνει το περιεχόμενο του άρθρου 47 ν. 3691/2008, όπως αυτό αντικαταστάθηκε πρόσφατα με το άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 4478/2017.

Άρθρο 42

Το άρθρο 42 περί δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης περιουσιακών στοιχείων αποτελεί μεταφορά, με ορισμένες βελτιώσεις, των διατάξεων του άρθρου 48 του ν. 3691/2008, όπως αυτές τροποποιήθηκαν πρόσφατα με το άρθρο 7 παρ. 4-5 του ν. 4478/2017. Οι βελτιώσεις αφορούν:

α) Στην πρόβλεψη (στις παρ. 1 και 3) όχι πλέον επίδοσης της περί δέσμευσης διάταξης του ανακριτή ή του σχετικού βουλεύματος του συμβουλίου στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, αλλά γνωστοποίησής τους «με κάθε μέσο, υπό προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν την έγγραφη απόδειξη και επιτρέπουν τη διαπίστωση της γνησιότητάς του». Ακολουθείται έτσι η διατύπωση που επελέγη και στον ν. 4478/2017 για τη διαβίβαση αποφάσεων δέσμευσης (βλ. λ.χ. άρθρα 13 παρ. 1 και 21 παρ. 1), ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία ταχύτητα στην γνωστοποίηση της σχετικής απόφασης χωρίς να απόλλεται η ελάχιστη προϋπόθεση της δυνατότητας έγγραφης απόδειξης και διαπίστωσης της γνησιότητας. Ενόψει της πρόβλεψης αυτής ορίζεται πλέον ότι η απαγόρευση εκποίησης του περιουσιακού στοιχείου ισχύει από τη χρονική στιγμή της αποδεδειγμένης γνωστοποίησης της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος.

β) Στη διαγραφή της αναφοράς σε κοινές θυρίδες (οι οποίες δεν υπάρχουν στην πράξη) και στην αντικατάστασή της από την υποχρέωση επίδοσης της πράξης δέσμευσης και στον τυχόν πληρεξούσιο του μισθωτή.

γ) Στην προσθήκη (στην παρ. 3) της δυνατότητας του ανακριτή ή του δικαστικού συμβουλίου να διατάσσουν την απαγόρευση εκποίησης ορισμένου και άλλων περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου, κατ' αντιστοιχία προς ό,τι ισχύει ήδη στην παρ. 5 για τον Πρόεδρο της Αρχής.

δ) Στη συνακόλουθη προσθήκη (ομοίως στην παρ. 3) πρόβλεψης για γνωστοποίηση της διάταξης ή του βουλεύματος στον προϊστάμενο νηολογίου ή άλλης αρμόδιας υπηρεσίας προς καταχώριση της σχετικής εγγραφής, για την κάλυψη των περιπτώσεων που οι πράξεις αυτές δεν αφορούν σε ακίνητα.

Άρθρο 43

Το παρόν άρθρο επαναλαμβάνει, με ορισμένες επουσιώδεις λεκτικές βελτιώσεις, τις προβλέψεις του άρθρου 49 του ν. 3691/2008 αναφορικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται από διεθνείς οργανισμούς.

Άρθρο 44

Με το άρθρο 44 μεταφέρεται στον νέο νόμο η διάταξη του άρθρου 50 του ν. 3691/2008 περί πρόσβασης των δικαστικών αρχών σε αρχεία και στοιχεία.

Άρθρο 45

Στο άρθρο 45 μεταφέρεται η διάταξη του άρθρου 51 του ν. 3691/2008, όπως αυτό αντικαταστάθηκε πρόσφατα, αναφορικά με την ευθύνη νομικών προσώπων για αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που τελούνται προς όφελος νομικών προσώπων. Για λόγους ευχερέστερης εποπτείας των λόγων που οδήγησαν στην αντικατάσταση της προηγούμενης ρύθμισης του άρθρου 51, επαναλαμβάνονται εδώ οι βασικές σκέψεις της συναφούς αιτιολογικής έκθεσης:

Με τη θέση σε ισχύ της υποπαραγράφου ΙΕ.17 του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 (Α' 85) τροποποιήθηκε το άρθρο 51 του ν. 3691/2008, με βασική αλλαγή την προσθήκη των αδικημάτων δωροδοκίας και δωροληψίας που προβλέπονται στα άρθρα 159, 159Α, 235, 236 και 237 ΠΚ στην κυρωτική εμβέλεια της διάταξης. Οι τροποποιήσεις αυτές έχρηζαν επαναξιολόγησης, εν όψει και του ότι η εφαρμογή της διάταξης δεν έχει αποδειχθεί αποτελεσματική στην πράξη. Περαιτέρω, υπήρχε ανάγκη προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας στα διεθνή πρότυπα, όπως αυτά οριοθετούνται από τα διεθνή συμβατικά κείμενα, αλλά και από τη συνεχώς εξελισσόμενη πρακτική των διεθνών μηχανισμών αξιολόγησης της εφαρμογής τους, όπως είναι η GRECO, ο Μηχανισμός παρακολούθησης εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς και η Ομάδα Εργασίας του ΟΟΣΑ επί της δωροδοκίας στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές. Για τους λόγους αυτούς με το νέο άρθρο επήλθαν οι εξής μεταβολές:

1. Ως προς το πεδίο εφαρμογής των 2 πρώτων παραγράφων

Οι περισσότερες αλλαγές αφορούν στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης σε σύγκριση με το άρθρο 51 του ν. 3691/2008, τόσο από αντικειμενικής, όσο και από υποκειμενικής άποψης:

α) Προκειμένου να καλυφθεί το κενό της μη επιβολής κυρώσεων σε νομικά μορφώματα τα οποία δεν έχουν (ή δεν έχουν αποκτήσει) νομική προσωπικότητα, με τις νέες διατάξεις προβλέφθηκε η επιβολή κυρώσεων και σε *νομικές οντότητες*, πέραν των νομικών προσώπων.

β) Η σημαντικότερη, ίσως, μεταβολή έγκειται στην επέκταση των αδικημάτων για τα οποία μπορεί να γεννηθεί ευθύνη νομικών προσώπων. Ακολουθώντας την αρχική διατύπωση του άρθρου 51 του ν. 3691/2008, πριν από την τροποποίησή του με το άρθρο ένατο του ν. 3875/2010 (Α' 158), προβλέφθηκε η δυνατότητας εφαρμογής του και σε όλες τις περιπτώσεις τέλεσης βασικών αδικημάτων. Με αυτήν την μεταβολή ικανοποιήθηκε η σύσταση που περιλαμβάνεται στην παρ. 128 της Έκθεσης Επισκόπησης της εφαρμογής από την Ελλάδα των κεφαλαίων III και IV της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (σελ. 56), σύμφωνα με την οποία η χώρα μας πρέπει να εισαγάγει διοικητική ευθύνη των νομικών προσώπων για όλα τα αδικήματα που προβλέπονται στην Σύμβαση. Καλύφθηκε επίσης και η υποχρέωση καθιέρωσης ευθύνης νομικών προσώπων σε περιπτώσεις τέλεσης απάτης εις βάρος των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 4 του δεύτερου πρωτόκολλου της Σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το οποίο έχει κυρωθεί με το ν. 2803/2000 (Α' 48). Προς εφαρμογή της διεθνούς υποχρέωσης της χώρας που πηγάζει από τις παραπάνω διατάξεις είχε θεσπισθεί το άρθρο όγδοο του ν. 2803/2000, το οποίο, όμως, καταργήθηκε δυνάμει της υποπαραγράφου ΙΕ.20 του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 (βλ. τη σχετική επισήμανση εις: *Καϊάφα-Γκμπάντι* [Επιμ.], Οικονομικό έγκλημα και διαφθορά στο δημόσιο τομέα, τ. 3, 2015, σελ. 90). Η συγκεκριμένη υποχρέωση θα εξακολουθήσει να υπάρχει και μετά τη θέση σε ισχύ της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (βλ. σχετικά *Καϊάφα-Γκμπάντι*, ΠοινΧρ ΞΖ', 561 επ.).

Στην παρ. 8 του άρθρου προσετέθη εδάφιο, σύμφωνα με το οποίο ειδικές διατάξεις, με τις οποίες καθιερώνεται ευθύνη νομικών προσώπων για άλλα βασικά αδικήματα, διατηρούνται σε ισχύ. Τέτοιες διατάξεις είναι, πέραν του αναφερόμενου ρητά άρθρου 41 του ν. 3251/2004, αυτές των άρθρων 26 του ν. 4139/2013 (Α' 74), 3 του ν. 4198/2013 (Α' 215), 4 του ν. 927/1979, όπως ισχύει μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 4285/2014 (Α' 191 - ως προς τις επιβαρυντικές περιστάσεις του νόμου) και τετάρτου του ν. 4411/2016 (Α' 142).

γ) Μία επιπλέον μεταβολή αφορά στον τρόπο σύνδεσης των πράξεων που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 με το νομικό πρόσωπο προκειμένου για την κατάφαση ευθύνης σε αυτό. Με την προηγούμενη διάταξη, απαιτείτο η πράξη να έχει τελεσθεί προς τον σκοπό επίτευξης οφέλους του νομικού προσώπου. Με την νέα διατύπωση μπορεί να καταφασθεί ευθύνη νομικού προσώπου και σε περιπτώσεις όπου η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή κάποιο από τα βασικά αδικήματα τελέσθηκε για λογαριασμό του νομικού προσώπου ή της οντότητας. Καλύφθηκαν έτσι περιπτώσεις εμμέσου οφέλους ή περιπτώσεις όπου ο δράστης αποσκοπεί στο δικό του όφελος και επέρχεται παρεμπιπτόντως όφελος στο νομικό πρόσωπο, όπως απαιτείτο στην έκθεση 3bis της Ομάδας Εργασίας του ΟΟΣΑ κατά της δωροδοκίας (2015), αρ. περ. 52 (σελ. 19, και 34 στο κείμενο της ελληνικής μετάφρασης). Σημειώνεται ότι η προσθήκη αυτή είναι συμβατή με την πρόσφατη διάταξη του άρθρου τετάρτου του ν. 4411/2016 σχετικά με την ευθύνη νομικών προσώπων για την τέλεση εγκλημάτων που προβλέπονται στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο, αλλά και στην Οδηγία 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών.

δ) Σε περιπτώσεις όπου ο δράστης του θεμελιωτικού της ευθύνης του νομικού προσώπου αδικήματος δεν ενεργεί ατομικά, αλλά ως μέλος νομικού προσώπου, δεν απαιτείται

πλέον συμπλεκτικά η κατοχή διευθυντικής θέσης εντός των νομικών προσώπων ή των νομικών οντοτήτων με βάση εξουσία εκπροσώπησής τους, αλλά *διαζευκτικά* ο δράστης του αδικήματος είτε να κατέχει διευθυντική θέση στο νομικό πρόσωπο, είτε να έχει εξουσία εκπροσώπησης σε αυτό. Για την τροποποίηση αυτή ελήφθησαν υπόψη το άρθρο 18 της Σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά του Συμβουλίου της Ευρώπης, το άρθρο 10 της Σύμβασης της Βαρσοβίας του 2005 για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και η διατύπωση, αναφορικά με την ευθύνη νομικών προσώπων, του Παραρτήματος I της Σύστασης της ομάδας εργασίας του ΟΟΣΑ για τη δωροδοκία στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές.

ε) Μια ακόμη προσθήκη που έγινε στην παρ. 1, προς άρση τυχόν παρερμηνειών, είναι ότι κατά το τελευταίο εδάφιο της διάταξης οι κυρώσεις μπορούν να επιβληθούν και όταν φυσικό πρόσωπο, που έχει κάποια από τις αναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 ιδιότητες, είναι ηθικός αυτουργός ή συνεργός στις ίδιες πράξεις.

στ) Ως προς την παρ. 2, η βασική διαφοροποίηση έγκειται στην προσθήκη περαιτέρω κατηγοριών αυτουργών του θεμελιωτικού για την ευθύνη του νομικού προσώπου αδικήματος. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι σύγχρονες μορφές επιχειρηματικής δράσης δεν περιορίζονται μόνο σε εταιρικούς τύπους που έχουν σαφείς ιεραρχικές δομές, κρίθηκε σκόπιμη η επέκταση της πιθανής ευθύνης του νομικού προσώπου όχι μόνον όταν από έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παρ. 1 κατέστη δυνατή η τέλεση αδικήματος που αναφέρεται στην ίδια παράγραφο από ιεραρχικά κατώτερο στέλεχος, αλλά και όταν η ίδια πράξη τελείται από εντολοδόχο του νομικού προσώπου ή της οντότητας. Με τη νεότερη διατύπωση καταλαμβάνεται κάθε περίπτωση όπου το βασικό αδίκημα τελείται από ενδιάμεσο πρόσωπο, προς το οποίο είχε δοθεί εντολή προς χειρισμό υποθέσεων του νομικού προσώπου ή της οντότητας και το πρόσωπο αυτό μπόρεσε να τελήσει το αδίκημα για όφελος ή για λογαριασμό του νομικού προσώπου, χάρη στην έλλειψη εποπτείας και ελέγχου. Εάν, βέβαια, το ενδιάμεσο (φυσικό ή νομικό) πρόσωπο τέλεσε το θεμελιωτικό της ευθύνης αδίκημα κατ' εντολή προσώπου που αναφέρεται στην παρ. 1, τότε εφαρμόζεται η τελευταία.

Η διάταξη αυτή ακολουθεί την σύσταση C του Παραρτήματος I της Σύστασης της ομάδας εργασίας του ΟΟΣΑ για τη δωροδοκία στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές. Η προηγούμενη διατύπωση της παραγράφου 2 ήταν επαρκής αναφορικά με την σύσταση B του ίδιου παραρτήματος, αλλά δεν κάλυπτε τη σύσταση C, σύμφωνα με την οποία ένα νομικό πρόσωπο που τελεί το αδίκημα διεθνούς δωροδοκίας δεν επιτρέπεται να αποφεύγει την ευθύνη με την επίκληση της δράσης ενδιάμεσων προσώπων.

2. Ως προς τις προβλεπόμενες κυρώσεις

α) Σημαντικές είναι οι μεταβολές που επήλθαν ως προς τις προβλεπόμενες κυρώσεις. Κατ' ουσίαν πρόκειται για διπλασιασμό των επαπειλούμενων προστίμων προκειμένου να ενισχυθεί ο αποτρεπτικός τους χαρακτήρας, πράγμα που αποτελούσε ζητούμενο σύμφωνα και με σύσταση που περιλαμβάνεται στην έκθεση 3bis της Ομάδας Εργασίας του ΟΟΣΑ κατά της δωροδοκίας (2015), σελ. 23 (43 στο κείμενο της ελληνικής μετάφρασης).

β) Εξίσου σημαντική τομή επήλθε με την κατάργηση του διαχωρισμού ως προς την αυστηρότητα των επαπειλούμενων κυρώσεων κατά των νομικών προσώπων ανάλογα με το αν τα νομικά πρόσωπα περιλαμβάνονται στα υπόχρεα ή στα μη υπόχρεα πρόσωπα. Ο διαχωρισμός αυτός δεν είχε δικαιολογητική βάση και είχε οδηγήσει σε σχετική σύσταση προς

τη χώρα μας από την ως άνω Ομάδα Εργασίας του ΟΟΣΑ (σελ. 23 της σχετικής έκθεσης, 43 στο κείμενο της ελληνικής μετάφρασης).

γ) Παρά τη μείωση της σημασίας διάκρισης μεταξύ υπόχρεων και μη υπόχρεων προσώπων που αναφέρθηκε αμέσως παραπάνω, η διάκριση αυτή δεν χάνει εντελώς την πρακτική της σημασία. Έτσι, οι αρμόδιες αρχές παραμένουν αρμόδιες για την επιβολή κυρώσεων σε βάρος των υπόχρεων νομικών προσώπων. Αντίθετα, ακολουθώντας στο σημείο αυτό σχετική σύσταση που περιλαμβάνεται στην παρ. 127 της Έκθεσης Επισκόπησης της Εφαρμογής από την Ελλάδα των κεφαλαίων III και IV της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (σελ. 55), με τη νέα παρ. 3 καταργήθηκε η αρμοδιότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης και του εκάστοτε συναρμόδιου Υπουργού. Η αλλαγή αυτή έγινε για να μην υπάρχουν υπόνοιες πολιτικών παρεμβάσεων στην επιβολή κυρώσεων, αλλά και λόγω των δυσχερειών που προκαλούσε ο καθορισμός του συναρμόδιου Υπουργού, και μάλιστα με ιδιαίτερως περίπλοκα κριτήρια. Η αρμοδιότητα επιβολής κυρώσεων για τα μη υπόχρεα πρόσωπα ανήκει πλέον στο Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, που είχε και παλαιότερα σχετική αρμοδιότητα (ως προς αδικήματα δωροδοκίας που τελούνταν προς όφελος νομικών προσώπων, σύμφωνα με τις προβλέψεις του ν. 3560/2007, βλ. και την σχετική ΥΑ 1130/2730, Β' 1818/19.11.2010).

δ) Με την παρ. 4 μεταβλήθηκαν οι προβλέψεις αναφορικά με τα κριτήρια που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις αρχές επιβολής του νόμου για την αιτιολογημένη επιβολή των κυρώσεων.

3. Ως προς τη ρύθμιση διαδικαστικών ζητημάτων εφαρμογής του νόμου

α) Ρητά ορίσθηκε ότι η επιβολή των κυρώσεων θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη.

β) Προβλέφθηκε επίσης ρητά, ότι για τη διαπίστωση τέλεσης των παραβάσεων και για την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων, οι αρμόδιες αρχές ασκούν τις ελεγκτικές αρμοδιότητες που έχουν σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία τους (παρ. 5 περιπτ.. γ').

γ) Καθιερώθηκε υποχρέωση των αρμόδιων αρχών, όταν επιβάλλουν κυρώσεις, να ενημερώνουν το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, κοινοποιώντας τη σχετική απόφαση στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου (παρ. 5, περιπτ. δ'). Η πρόβλεψη αυτή έγινε προκειμένου για την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις.

δ) Η σημαντικότερη αλλαγή ως προς τη διαδικασία επιβολής κυρώσεων αφορά στην απαλοιφή της υποχρέωσης έκδοσης κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την εξειδίκευση της εφαρμογής του άρθρου. Η εξειδίκευση θεμάτων στην προκείμενη περίπτωση δεν είναι απαραίτητη, διότι η διαδικασία επιβολής των κυρώσεων, όπως και τα λοιπά σχετικά θέματα, εξειδικεύονται αρκούντως στον νόμο, ενώ οι αρμόδιες υπηρεσίες εισπραξης καθορίζονται στο άρθρο 50. Άλλωστε, και οι υπόλοιπες διατάξεις που αναφέρθηκαν παραπάνω και καθιερώνουν την ευθύνη νομικών προσώπων δεν περιλαμβάνουν εξουσιοδοτικές διατάξεις για την έκδοση συναφών υπουργικών αποφάσεων.

ε) Τέλος, στην παρ. 7 αναφέρεται ότι πλην της ενημέρωσης για την ποινική δίωξη οι εισαγγελικές αρχές αποστέλλουν και αντίγραφο της σχετικής δικογραφίας στις αρμόδιες για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων αρχές, ενώ προβλέπεται και διαδικασία αποστολής αντιγράφων

των σχετικών καταδικαστικών αποφάσεων. Επισημαίνεται, προς αποφυγή παρερμηνειών, ότι η ποινική διαδικασία κατά εμπλεκόμενου φυσικού προσώπου δεν αποτελεί διαδικαστική προϋπόθεση για την εφαρμογή της διάταξης περί επιβολής κυρώσεων σε νομικά πρόσωπα. Η σχετική διαδικασία μπορεί να εκκινήσει και με πρωτοβουλία των αρμοδίων για την επιβολή των αντίστοιχων κυρώσεων αρχών.

Άρθρο 46

Με το άρθρο αυτό θεσπίζεται, κατ' εφαρμογή και των άρθρων 58 έως 60 της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ, ένα σύνολο διοικητικών μέτρων και κυρώσεων που οι αρμόδιες αρχές μπορεί να επιβάλλουν στα υπόχρεα πρόσωπα και στα μέλη διοικητικού συμβουλίου, διευθυντικά στελέχη και υπαλλήλους των υπόχρεων νομικών προσώπων για παραβάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον παρόντα νόμο, τον Κανονισμό (ΕΕ) 847/2015, και τις σχετικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησής τους, που αφορούν στην πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ο προσδιορισμός των διοικητικών μέτρων και κυρώσεων έγινε με βάση τα κριτήρια της αποτελεσματικότητας, της αναλογικότητας και της αποτρεπτικότητας, όπως επιτάσσει το άρθρο 58 παρ. 1 και το προοίμιο της Οδηγίας (αιτιολογική σκέψη 59) και λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 59 της Οδηγίας. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις επιβάλλονται ανεξάρτητα από εκείνες του άρθρου 50 του παρόντος νόμου και με την επιφύλαξη της πρόβλεψης βαρύτερων κυρώσεων από άλλες διατάξεις (παρ. 6). Ρητά ορίζεται ότι η λήψη διορθωτικών μέτρων και οι διοικητικές κυρώσεις μπορεί να επιβληθούν είτε διαζευκτικά είτε σωρευτικά, ενώ μπορεί να επιβληθούν περισσότερες της μίας κυρώσεις.

Ειδικότερα, στην παρ. 1 καθορίζονται οι διοικητικές κυρώσεις που δύνανται να επιβληθούν κατά υπόχρεων νομικών προσώπων ή οντοτήτων καθώς και (ενόψει της παραγράφου 3 του άρθρου 58 της Οδηγίας) κατά των μελών ΔΣ, του διευθύνοντος συμβούλου, των διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων αυτών, εφόσον τα ανωτέρω φυσικά πρόσωπα είναι υπεύθυνα για την παράβαση ή ασκούν ανεπαρκή έλεγχο ή εποπτεία επί των υπηρεσιών, υπαλλήλων και δραστηριοτήτων του νομικού προσώπου ή της οντότητας, λαμβανομένης υπόψη της θέσης ευθύνης και των εν γένει καθηκόντων τους. Προβλέπεται η δυνατότητα επιβολής προστίμου, χωρίς να ορίζεται πλέον ελάχιστο ποσό αυτού, ενώ το ανώτατο όριο του προστίμου εμφανίζεται αυξημένο σε σχέση με τις προβλέψεις του ν. 3691/2008, ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας της κύρωσης. Ειδικά για τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς προβλέπεται υψηλότερο όριο προστίμου σε σχέση με τα λοιπά υπόχρεα πρόσωπα, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης σημασίας τους και του όγκου των συναλλαγών που διενεργούν. Περαιτέρω, εις βάρος του υπόχρεου νομικού προσώπου ή οντότητας δύναται να επιβληθεί η κύρωση της απαγόρευσης της άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων, της ίδρυσης νέων υποκαταστημάτων στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα ή της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, αν πρόκειται για ανώνυμη εταιρεία, της οριστικής ή προσωρινής ανάκλησης ή αναστολής για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της άδειας λειτουργίας ή της απαγόρευσης της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε περίπτωση σοβαρών ή επανειλημμένων παραβάσεων ενώ προβλέπεται, κατά το πρώτον στον παρόντα νόμο, και η δυνατότητα έκδοσης δημόσιας ανακοίνωσης που αναφέρει το νομικό πρόσωπο ή την οντότητα και τη φύση

της παράβασης, με σκοπό να ενισχυθεί έτι περαιτέρω το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της κύρωσης. Όσον αφορά στα φυσικά πρόσωπα, διευθυντικά στελέχη ή υπαλλήλους του υπόχρεου νομικού προσώπου, πέραν του προστίμου προβλέπεται ότι μπορεί να επιβληθεί, σωρευτικά ή διαζευκτικά προς αυτό, απομάκρυνσή τους από τη θέση τους, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, και απαγόρευση ανάληψης άλλης αντίστοιχης θέσης. Για τα υπόχρεα φυσικά πρόσωπα καθορίζονται ως πιθανές κυρώσεις, διαζευκτικά ή σωρευτικά, η επιβολή προστίμου, η οριστική ή προσωρινή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας και η έκδοση δημόσιας ανακοίνωσης ενώ ειδική μνεία γίνεται και στην ακολουθητέα διαδικασία σε περίπτωση που το υπόχρεο φυσικό πρόσωπο υπόκειται και σε πειθαρχικό έλεγχο από αρμόδιο πειθαρχικό όργανο (παρ. 5). Τέλος, σύμφωνα με τις αρχές της δίκαιης δίκης, επιβάλλεται ρητά η τήρηση του δικαιώματος της προηγούμενης ακρόασης των νομίμων εκπροσώπων των νομικών προσώπων ή οντοτήτων ή των υπαίτιων φυσικών προσώπων πριν από την επιβολή διοικητικής κύρωσης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 49 παρ. 4 του νόμου.

Στην παρ. 2 εισάγεται ρητώς, κατ' εφαρμογή του άρθρου 60 παρ. 5 της Οδηγίας, ειδικός λόγος ευθύνης των υπόχρεων νομικών προσώπων ή οντοτήτων για παραβάσεις που τελούνται προς όφελός τους από φυσικά πρόσωπα, διευθυντικά στελέχη ή υπαλλήλους αυτών, ή λόγω έλλειψης εποπτείας ή ελέγχου των ανωτέρω φυσικών προσώπων.

Με την παρ. 3 καθιερώνεται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 60 παρ. 1-3 της Οδηγίας, υποχρέωση δημοσιοποίησης από τις αρμόδιες αρχές των κυρώσεων που επιβάλλουν δυνάμει του παρόντος άρθρου με ανάρτηση στον επίσημο διαδικτυακό τους τόπο, όταν οι σχετικές αποφάσεις καταστούν αμετάκλητες και για χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών. Η δημοσιοποίηση των αποφάσεων αναμένεται να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα και αποτρεπτικότητα της κύρωσης. Ωστόσο, στο πλαίσιο τήρησης της αρχής της αναλογικότητας, προβλέπεται ότι εξαιρούνται οι περιπτώσεις στις οποίες η δημοσίευση είναι πιθανό να προκαλέσει δυσανάλογη ζημία στο πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται η κύρωση ή να θέσει σε κίνδυνο την έκβαση διεξαγόμενης έρευνας ή τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών, οπότε και μπορεί να γίνει μόνο μετά την έκλειψη των σχετικών λόγων ή ενδεχομένως χωρίς αναφορά της ταυτότητας των υπαίτιων προσώπων.

Προς το σκοπό ενίσχυσης της διαφάνειας και της χρηστής διοίκησης, με την παρ. 4 εξουσιοδοτούνται οι αρμόδιες αρχές για την υιοθέτηση αποφάσεων με τις οποίες ταξινομούνται οι επιμέρους υποχρεώσεις των εποπτευόμενων από αυτές υπόχρεων προσώπων καθώς και των στελεχών και υπαλλήλων τους, ορίζεται ο βαθμός σπουδαιότητας κάθε υποχρέωσης ή κατηγορίας υποχρεώσεων με ενδεικτική αναφορά πιθανών κυρώσεων καθώς και γενικά ή ειδικά κριτήρια προσδιορισμού και επιμέτρησης των κυρώσεων, ενώ ορίζονται και τα ελάχιστα κριτήρια τα οποία θα πρέπει να ληφθούν υπόψη από τις αρμόδιες αρχές κατά την έκδοση των σχετικών κανονιστικών πράξεων, με αναφορά στα κριτήρια που απαριθμούνται στο άρθρο 60 παρ. 4 της Οδηγίας.

Τέλος, προβλέπεται ότι τα επιβαλλόμενα κατά το παρόν άρθρο πρόστιμα αποτελούν δημόσια έσοδα και εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ (παρ. 7).

Άρθρο 47

Στην παρ. 1 ορίζεται ο σκοπός της Αρχής, η οποία μετονομάζεται σε «Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες». Η μετονομασία κρίθηκε αναγκαία, διότι ο προγενέστερος τίτλος ήταν μακροσκελής και δύσχρηστος, ενώ ο νέος είναι βραχύτερος και συγχρόνως περιγράφει επαρκώς την βασική αρμοδιότητα της Αρχής που συνδέεται με την αντιμετώπιση της βαριάς εγκληματικότητας μέσω της δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από τις περιοριστικά στον νόμο οριζόμενες αξιόποινες πράξεις. Ο νέος τίτλος καλύπτει εν πολλοίς τις αρμοδιότητες και των τριών μονάδων, ενώ ειδικά ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που αναφέρονται στις περιπτώσεις του στοιχείου αα' της παρ. 1 του άρ. 3 του ν. 3213/2003, αποτελεί χρήσιμη προεργασία για τον εντοπισμό περιουσίας που αποκτήθηκε από τα υπόχρεα σε δήλωση πρόσωπα με αξιόποινες πράξεις. Εξάλλου ο νέος τίτλος δίνει την δυνατότητα στο νομοθέτη να διευρύνει, εάν το επιθυμεί, τις αρμοδιότητες της Αρχής χωρίς να απαιτείται κάθε φορά και νέα αλλαγή του τίτλου της. Στην περίπτ. β' της παρ. 1, στον σκοπό της Αρχής, προστίθεται ο «εντοπισμός» της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατ' αντιστοιχία με το άρθρο 32 παρ. 1 της Οδηγίας (όπου ο σχετικός όρος αποδίδεται ως «ανίχνευση»). Η νέα ονομασία και η διεύθυνση της Αρχής θα πρέπει να κοινοποιηθούν εγγράφως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 32 παρ. 2 της Οδηγίας.

Στην παρ. 2 προβλέπεται, όπως και στην αντίστοιχη διάταξη του ν. 3691/2008, η διοικητική και λειτουργική ανεξαρτησία της Αρχής (σύμφωνα και με το άρθρο 32 παρ. 3 εδ. α' της Οδηγίας), η έδρα της και ο προϋπολογισμός της, ενώ προστίθεται δυνατότητα αυτόνομης συμμετοχής της Αρχής σε συγχρηματοδοτούμενα ή χρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή διεθνείς οργανισμούς, διότι έτσι της δίνονται μεγαλύτερες δυνατότητες χρηματοδότησης.

Στην παρ. 3 ρυθμίζονται τα θέματα εγκατάστασης γραφείων σε άλλες πόλεις και αρμοδιότητας για τις διαφορές που ανακύπτουν από την λειτουργία της Αρχής, ενώ προβλέπεται για πρώτη φορά ότι η δικαστική εκπροσώπηση και η καθοδήγηση διαγνωμοδοτήσεων της Αρχής διεξάγονται από το γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο Υπουργείο Οικονομικών. Με την προσθήκη καλύπτεται κενό του νόμου που αφορούσε στην εκπροσώπηση της Αρχής σε δικαστήρια και την κάλυψη σε γνωμοδοτικά και ερμηνευτικά θέματα, βάσει του άρθρου 6 παρ. 2 περίπτωση γ' του ν. 3086/2002. Εξάλλου, σε συνέπεια με το πδ 142/2017 (οργανόγραμμα του Υπουργείου Οικονομικών), νομική υποστήριξη στην Αρχή μπορεί να παρέχει και το αρμόδιο γραφείο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών.

Η παρ. 4 προβλέπει τη συγκρότηση της Αρχής από τον Πρόεδρο και 17 μέλη καθώς και από ισάριθμους αναπληρωτές τους, των οποίων η θητεία είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται, σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά τα έξι (6) έτη. Η αύξηση των μελών της Αρχής από 14 σε 17 κατέστη αναγκαία λόγω της ανάγκης εκπροσώπησης αρμοδίων φορέων που υποβοηθούν το έργο της. Στην παρ. 5 προβλέπεται, όπως και στην ισχύουσα διάταξη του ν. 3691/2008, ότι ως Πρόεδρος της Αρχής ορίζεται ανώτατος εισαγγελικός λειτουργός, ο οποίος είναι πλήρους απασχόλησης και επιλέγεται μαζί με τον αναπληρωτή του με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου.

Στην παρ. 6 ορίζεται ο τρόπος διορισμού των μελών της Αρχής και διατυπώνεται η απαίτηση τα Μέλη να διαθέτουν υψηλό επίπεδο επαγγελματικών προσόντων.

Άρθρο 48

Στο άρθρο 48 προβλέπεται, όπως ισχύει και υπό το παρόν νομοθετικό πλαίσιο, ότι η Αρχή απαρτίζεται από τρεις αυτοτελείς Μονάδες, με διακριτές αρμοδιότητες, προσωπικό και υποδομές, υπό κοινό Πρόεδρο, και ρυθμίζεται η απαραίτητη απαρτία και η διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Στην παρ. 2 ορίζεται ότι η Α' Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών συγκροτείται από τον Πρόεδρο και 11 μέλη (αντί 8 που ήταν προηγουμένως), προερχόμενα από διάφορους φορείς, με κριτήριο τη συνδρομή που μπορούν να παράσχουν στο έργο της. Πλαισιώνεται και υποστηρίζεται από συνολικά πενήντα (50) υπαλλήλους, οι οποίοι αποσπώνται από τις υπηρεσίες των υπουργείων και τους φορείς απ' όπου προέρχονται τα μέλη της Μονάδας. Επίσης καθορίζονται οι αρμοδιότητες της τελευταίας, καθώς και η υποχρέωση σύνταξης και υποβολής έκθεσης πεπραγμένων.

Καθόσον αφορά στα ζητήματα όπου υπάρχουν αλλαγές σε σύγκριση με τον ν. 3691/2008, στο στοιχείο ηη' της περίπτωσης α' προσετέθη το μέλος από την Ε.Ε.Π, το οποίο, όπως προελέχθη, με βάση την πρακτική εμπειρία από την λειτουργία της Αρχής αναμένεται να βοηθήσει σημαντικά στο έργο της. Η αφαίρεση της αναφοράς σε «επιστημονικό» προσωπικό από τη διατύπωση της περίπτωσης β' κρίθηκε απαραίτητη, διότι η φράση «με ειδικές γνώσεις» είναι επαρκής και καλύπτει τον αφαιρούμενο όρο, ενώ παράλληλα επιτρέπει την απόσπαση στην Αρχή έμπειρων και ικανών υπαλλήλων, οι οποίοι δεν διαθέτουν πανεπιστημιακή παιδεία. Στην περίπτωση β' διατηρήθηκε, εξάλλου, η δυνατότητα κάλυψης δύο θέσεων επιστημονικού προσωπικού με πρόσωπα εκτός του δημοσίου τομέα, με την διαφορά ότι πλέον δίνεται η δυνατότητα στο Πρόεδρο της Αρχής να επιλέγει επιστημονικούς συνεργάτες της επιλογής του, η σύμβαση των οποίων λύεται αυτοδικαίως με την αποχώρησή του. Οι προσλήψεις αυτές εξαιρούνται των κοινών διατάξεων του νόμου και υλοποιούνται με μόνη την απόφαση του Προέδρου, προκειμένου να επιτευχθεί ταχύτερη και αμεσότερη εξυπηρέτηση των έκτακτων αναγκών επιστημονικής υποστήριξης της Αρχής, σε περιπτώσεις ιδιαίτερα πολύπλοκων τεχνικών ζητημάτων. Οι προσλήψεις αυτές μπορούν να υλοποιούνται και για πολύ περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Στο στοιχείο αα' της περίπτωσης γ' προστίθεται η αρμοδιότητα της «ανάλυσης», κατ' αντιστοιχία με τα προβλεπόμενα στα εδ. α' και β' της παραγράφου 3 του άρθρου 32 της Οδηγίας. Το στοιχείο ββ' καλύπτει και το άρθρο 52 της Οδηγίας. Στο τέλος του στοιχείου γγ' της περίπτωσης γ', προστίθεται η αρμοδιότητα για την ενημέρωση των υπόχρεων προσώπων σχετικά με την εξέλιξη των αναφορών τους, όπου αυτό είναι εφικτό, όπως επιβάλλεται από το άρθρο 46 παρ. 3 της Οδηγίας. Με το στοιχείο δδ' της περίπτωσης γ' προστίθεται η αρμοδιότητα διενέργειας επιχειρησιακών αναλύσεων, κατ' αντιστοιχία προς το άρθρο 32 παρ. 8 περ. α' της Οδηγίας. Ομοίως, με το στοιχείο εε' της περίπτωσης γ' προστίθεται η αρμοδιότητα εκπόνησης στρατηγικών αναλύσεων αναφορικά με τις τάσεις και τις συνήθειες πρακτικές της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατ' αντιστοιχία προς το άρθρο 32 παρ. 8 περ. β' της Οδηγίας.

Στην περιπτ. δ' προστίθεται, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 32 της Οδηγίας, η δυνατότητα, σε επείγουσες περιπτώσεις και όταν υπάρχει υπόνοια ότι περιουσία ή συναλλαγή

σχετίζεται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ο Πρόεδρος να διατάσσει την προσωρινή δέσμευση της περιουσίας ή την αναστολή εκτέλεσης της συγκεκριμένης συναλλαγής, προκειμένου να διερευνηθεί η βασιμότητα της υπόνοιας. Με την προσθήκη αυτή επιτυγχάνεται ταχύτητα και ευελιξία όχι μόνο στην έκδοση αλλά και στην ανάκληση της διάταξης, οσάκις εκλείπει η υπόνοια.

Η τροποποίηση της περίπτ. στ', σχετικά με την υποχρέωση σύνταξης στο τέλος κάθε έτους και υποβολής της έκθεσης πεπραγμένων της Αρχής μέχρι τις 15 Φεβρουαρίου του επομένου έτους, κατέστη αναγκαία προκειμένου να εξασφαλισθεί η ορθότητα και πληρότητα των εκθέσεων, οι οποίες πρέπει να ολοκληρώνονται και υποβάλλονται μετά την λήξη του έτους στο οποίο αναφέρονται.

Στην παρ. 2 ορίζεται, όπως και στην ισχύουσα διάταξη του ν. 3691/2008, ότι η Β' Μονάδα Χρηματοοικονομικών Κυρώσεων συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο μέλη, προερχόμενα από την Ελληνική Αστυνομία και το Υπουργείο Εξωτερικών. Πλαισιώνεται και υποστηρίζεται από συνολικά πέντε (5) υπαλλήλους, οι οποίοι αποσπώνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των υπουργείων απ' όπου προέρχονται τα μέλη της Μονάδας. Όπως και στον ισχύοντα νόμο, καθορίζονται οι αρμοδιότητες της Β' Μονάδας, καθώς και η υποχρέωση σύνταξης και υποβολής έκθεσης πεπραγμένων. Η αφαίρεση της αναφοράς σε «επιστημονικό» προσωπικό από τη διατύπωση της περίπτωσης β' επελέγη για τους ίδιους λόγους όπως και για την Α' Μονάδα. Το ίδιο ισχύει και καθόσον αφορά στην τροποποίηση της περίπτωσης ε' σχετικά με την σύνταξη και υποβολή της έκθεσης πεπραγμένων.

Στην παρ. 3 ορίζεται ότι η Γ' Μονάδα Ελέγχου Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης συγκροτείται από τον Πρόεδρο και τέσσερα (4) μέλη, προερχόμενα από διάφορους φορείς με κριτήριο τη συνδρομή που μπορούν να παράσχουν στο έργο της. Πλαισιώνεται και υποστηρίζεται από συνολικά τριάντα (30) υπαλλήλους, οι οποίοι αποσπώνται από τις υπηρεσίες των υπουργείων και τους φορείς απ' όπου προέρχονται τα μέλη της Μονάδας. Όπως και στον ν. 3691/2008, στον υπό συζήτηση τίτλο καθορίζονται οι αρμοδιότητες της Γ' Μονάδας, καθώς και η υποχρέωση σύνταξης και υποβολής έκθεσης πεπραγμένων.

Στο τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης β' προστίθεται η δυνατότητα της Γ' Μονάδας, να αντλεί προσωπικό και από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε), διότι μετά την έναρξη εφαρμογής του ν. 4389/2016 το προσωπικό που περιγράφεται στην εν λόγω διάταξη και χαρακτηρίζεται από «ειδικές γνώσεις και εμπειρία στον έλεγχο περιουσιακών στοιχείων και τη διερεύνηση οικονομικών συναλλαγών» δεν δύναται να αντλείται πλέον από το Υπουργείο Οικονομικών.

Η διαγραφή της φράσης «πλην εκείνων του άρθρου 14 του ίδιου νόμου» στο α' εδάφιο της περίπτωσης γ', γίνεται διότι περιττεύει από νομοτεχνική άποψη, εφόσον καλύπτεται από το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 3 παρ. 1 περ. αα' του ν. 3213/2003. Κατά τα λοιπά, το περιεχόμενο της δεύτερης παρ. της περίπτ. γ' τροποποιείται, διότι δεδομένων των υφιστάμενων πόρων και της ανάγκης για ουσιαστικό, ολοκληρωμένο και σε βάθος έλεγχο, κρίνεται απαραίτητη η κατά προτεραιότητα εξέταση των υποχρεωτικά ελεγχόμενων από τη Γ' Μονάδα δηλώσεων. Με βάση τις εκτιμήσεις κινδύνου, τίθενται σε προτεραιότητα οι κατηγορίες που περιγράφονται στις υποπεριπτώσεις από αα' έως ζζ'. Η Γ' Μονάδα αποφασίζει για την διαδικασία και την έκταση του ελέγχου των υπόχρεων προσώπων της αρμοδιότητάς της, λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνικές ανάλυσης επικινδυνότητας και τις βασικές αρχές ελέγχου,

όπως αυτές προβλέπονται στην διεθνή πρακτική, με τη χρήση πληροφοριακών συστημάτων για την εξαγωγή κατάλληλου αντιπροσωπευτικού δείγματος. Με τις ανωτέρω προσθήκες, δίδεται η δυνατότητα στη Γ' Μονάδα να προχωρά σε δειγματοληπτικό έλεγχο εκείνων των υπόχρεων προσώπων που παρουσιάζουν αυξημένη επικινδυνότητα διαφθοράς.

Με την προσθήκη της τρίτης παραγράφου στην περίπτωση γ' υιοθετείται η πρόβλεψη της παρ. 3 του άρθρου 3B του ν. 3213/2003, όπως ισχύει για την επιτροπή της Βουλής, και παρέχεται στην Αρχή η δυνατότητα να χρησιμοποιεί ως συμβούλους εξειδικευμένους επιστήμονες σε εξαιρετικές περιπτώσεις ελέγχων. Η ανάθεση του έργου αυτού πραγματοποιείται κατά παρέκκλιση κάθε ειδικής ή γενικής διάταξης προκειμένου να εξυπηρετηθεί η ανάγκη ταχείας εξειδικευμένης και αποτελεσματικής έρευνας. Εξάλλου, με την παρ. 4 ανατίθεται στην Γ' Μονάδα το καθήκον να δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στα εμπλεκόμενα πρόσωπα και στους αρμόδιους φορείς, με στόχο την βελτίωση του έργου της, ενώ προβλέπεται επίσης και η δυνατότητα να καλεί τους ελεγχόμενους να βελτιώσουν την ποιότητα των δηλώσεών τους.

Τέλος, με την προσθήκη της περιπτ. ε' δίνεται η δυνατότητα στην Γ' Μονάδα να συμμετέχει και εκπροσωπεί την Αρχή στους διεθνείς οργανισμούς για θέματα αρμοδιότητά της.

Άρθρο 49

Ορίζονται οι εξουσίες των Μονάδων της Αρχής και η δυνατότητα πρόσβασης σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής ή οργανισμού και επαναλαμβάνεται χωρίς ουσιαστικές διαφοροποιήσεις η αρμοδιότητα των Μονάδων της Αρχής να ζητούν τη συνεργασία και παροχή στοιχείων κάθε είδους, από φυσικά πρόσωπα, δικαστικές, προανακριτικές ή ανακριτικές αρχές, δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου και οργανισμούς ή οντότητες οποιασδήποτε μορφής. Επαναλαμβάνεται, επίσης, ρητά ότι κατά τη διάρκεια των ελέγχων και ερευνών των Μονάδων της Αρχής δεν ισχύει οποιοδήποτε τραπεζικό, χρηματιστηριακό, φορολογικό ή επαγγελματικό απόρρητο, με την επιφύλαξη των άρθρων 212, 261 και 262 ΚΠΔ, και διατηρούνται οι προβλέψεις σχετικά με την υποχρέωση των μελών και των υπαλλήλων της Αρχής, να τηρούν τις αρχές της αντικειμενικότητας της αμεροληψίας και της εχεμύθειας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η προσθήκη του εδαφίου β' στην παρ. 1 ήταν απαραίτητη, προκειμένου η Αρχή να αποκτήσει αυτοδύναμη πρόσβαση στα ηλεκτρονικά συστήματα όλων των δημοσίων και ιδιωτικών οντοτήτων και φορέων και να βελτιωθεί η ταχύτητα των ερευνών της. Η παρ. 6, αναφορικά με τους διαύλους επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται για την ανταλλαγή πληροφοριών με άλλους φορείς της ημεδαπής ή αλλοδαπής, προστίθεται σε συμμόρφωση προς το άρθρο 56 της Οδηγίας.

Άρθρο 50

Ορίζονται οι αρμοδιότητες της Αρχής ως προς την επιβολή κυρώσεων κατά υπόπτων για τρομοκρατικές πράξεις μέσω της αρμόδιας Μονάδας της παρ. 3 του άρθρου 48.

Άρθρο 51

Στις παρ. 1 και 2 καθορίζεται η διαδικασία απόσπασης των υπαλλήλων στην Αρχή. Η διάρκεια των αποσπάσεων είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται, κατόπιν πρότασης του

Πρόεδρου της Αρχής. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η λήξη της απόσπασης δύναται να παραταθεί, αιτιολογημένα, για άλλους εξι (6)μήνες για λόγους που ανάγονται στην εύρυθμη λειτουργία της Αρχής, επιτρέποντας ιδίως με τον τρόπο αυτό την επιτυχή ολοκλήρωση εκκρεμών υποθέσεων. Η διαδικασία στελέχωσης προσωπικού με αποσπασμένο προσωπικό, είναι συνεπής στο πνεύμα του νομοθέτη να στελεχώσει την Αρχή με προσωπικό που έχει πραγματική επαγγελματική εμπειρία στους τομείς αρμοδιότητας του, κρίνοντας ότι με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η συνεχής εξειδίκευση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού το οποίο απασχολείται με την καταπολέμηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (ξέπλυμα) όχι μόνο σε επίπεδο Αρχής αλλά και σε επίπεδο φορέων προέλευσης, ενώ ταυτόχρονα αντιμετωπίζονται τα σχετικά καθήκοντα ως υψηλού κινδύνου. Με το ίδιο πνεύμα, επιβάλλεται η υψηλή εξειδίκευση και η συνεχής επιμόρφωση του προσωπικού, καθώς και η δυνατότητα του Προέδρου της Αρχής για την παύση της απόσπασης μετά από πρότασή του, για λόγους αποκλειστικά αναγόμενους στην άσκηση των καθηκόντων του προσωπικού με τρόπο που επηρεάζει την εύρυθμη λειτουργία της Αρχής. Οι προτάσεις του Προέδρου για τη στελέχωση της Αρχής λαμβάνουν υπόψη τόσο τις τεχνικές δεξιότητες, όσο και τα ηθικά προσόντα των υπαλλήλων, με στόχο την διασφάλιση των αρχών της εχεμύθειας, της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας, ικανοποιούνται δε άμεσα.

Στην παρ. 3 ορίζεται, όπως και στον ν. 3691/2008, ότι με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, η αποζημίωση του Προέδρου και των Μελών της Αρχής, καθώς και οι πρόσθετες αμοιβές του προσωπικού που υπηρετεί σε αυτήν με απόσπαση. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 προστίθεται βάσει του άρθρου 54 του ν. 4407/2016.

Στις παρ. 4 και 5 επαναλαμβάνεται ότι ο Πρόεδρος της Αρχής αποφασίζει για την κατανομή των υποθέσεων, καθώς και σε ποιες περιπτώσεις είναι αναγκαία η εμπλοκή δύο ή και όλων των Μονάδων στην έρευνα της ίδιας υπόθεσης. Για τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του έργου της Αρχής, συνιστάται αυτοτελές γραφείο διοικητικής υποστήριξης έως δέκα (10) θέσεων που υπάγεται στον Πρόεδρο και στελεχώνεται σύμφωνα με τη διαδικασία των παρ. 1 έως και 3. Επιπρόσθετα, προβλέπεται ότι ο Πρόεδρος και τα Μέλη της κάθε Μονάδας μεριμνούν για τη βελτίωση της εκπαίδευσης και τη συνεχή κατάρτιση του προσωπικού της καθώς και ότι στο τέλος κάθε έτους ο Πρόεδρος συντάσσει έκθεση αναφορικά με την απόδοση και τη συμπεριφορά κάθε αποσπασμένου υπαλλήλου της Αρχής, την οποία αποστέλλει στον φορέα από τον οποίο προέρχεται ο υπάλληλος.

Η παρ. 6 ορίζει τα της πειθαρχικής ευθύνης του Προέδρου, των μελών και των υπαλλήλων της Αρχής. Η προσθήκη των λέξεων «βαρειάς αμέλειας» στο εδ. α' κρίθηκε αναγκαία για την ευθυγράμμιση της πειθαρχικής ευθύνης των υπαλλήλων της Αρχής με εκείνη που προβλέπεται στον κώδικα περί δημοσίων υπαλλήλων. Η προγενέστερη διατύπωση εμφάνιζε τους υπαλλήλους της Αρχής να υπέχουν μειωμένη πειθαρχική ευθύνη κατά το χρόνο υπηρεσίας τους, παρότι οι απαιτήσεις ασφαλείας των δεδομένων, εχεμύθειας και επιμέλειας των υπαλλήλων της Αρχής είναι ιδιαίτερα αυξημένες.

Στην παρ. 7 προβλέπεται η έκδοση προεδρικού διατάγματος, με πρόταση του Υπουργού Οικονομικών μετά από εισήγηση του Προέδρου και των μελών της Αρχής, για τη ρύθμιση των ειδικότερων θεμάτων που αφορούν στη λειτουργία της Αρχής και των επί μέρους Μονάδων της, το οργανόγραμμά της, τον κανονισμό λειτουργίας, κοκ.

Άρθρο 52

Το παρόν άρθρο αναφέρεται στην άσκηση από τις ελεγκτικές υπηρεσίες της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης της Α.Α.Δ.Ε των αρμοδιοτήτων που αφορούν στον έλεγχο των υπόχρεων προσώπων αρμοδιότητάς της, την επιβολή κυρώσεων, τη βεβαίωση των σχετικών προστίμων καθώς και τις λοιπές ενέργειες που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 53

Το άρθρο 53 περιλαμβάνει τις μεταβατικές διατάξεις που αφορούν στη διατήρηση σε ισχύ των κανονιστικών πράξεων που αφορούν στην εφαρμογή των ν. 2331/1995 και 3691/2008 και στην εξασφάλιση της συνέχειας της Αρχής του άρθρου 48 του παρόντος νόμου. Δίνεται δε διάστημα δυο (2) μηνών προκειμένου να διοριστούν τα επιπλέον μέλη στη Μονάδα Α' της Αρχής στις νέες θέσεις που συστάθηκαν με το παρόντα νόμο.

Άρθρο 54

Στην παρ. 1 ορίζονται οι τροποποιούμενες διατάξεις. Για την πληρέστερη ενσωμάτωση της Οδηγίας, κρίνεται αναγκαία η αντικατάσταση της παρ. 5 του άρθρου 8β' του κ.ν.2190/1920, ώστε η μεταβίβαση ανωνύμων μετοχών εταιρειών που δεν είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά ή σε Πολυμερή Μηχανισμό Διαπραγμάτευσης να γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο ή έγγραφο βεβαίας χρονολογίας. Το έγγραφο αυτό πρέπει να διαβιβάζεται στην εταιρεία και να διατηρείται στο αρχείο της για τουλάχιστον πέντε (5) έτη από τη μεταβίβαση των μετοχών

Στην παρ. 2 ορίζονται οι καταργούμενες διατάξεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι αντίστοιχες διατάξεις του ν. 3691/2008, οι διατάξεις του άρθρου 62^Α ν. 4170/2013, με το οποίο είχε γίνει μερική ενσωμάτωση του άρθρου 15 της Οδηγίας, η 1077797/20542/ΔΕ-Ε/8.6.2010 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (Β'918) καθώς και κάθε άλλη διάταξη νόμου, διατάγματος ή κανονιστικής απόφασης που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Τέλος, ως αναπόσπαστο μέρος του νόμου είναι το Παράρτημα I, με το οποίο ενσωματώνεται το Παράρτημα II της Οδηγίας, και το Παράρτημα II, με το οποίο ενσωματώνεται το Παράρτημα III της Οδηγίας.

Άρθρο 55

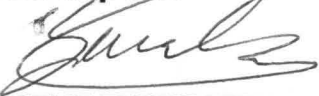
Το ακροτελεύτιο άρθρο 55 ορίζει την έναρξη ισχύος του νόμου.

Αθήνα, 21 Ιουνίου 2018

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Εσωτερικών

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Οικονομίας και Ανάπτυξης

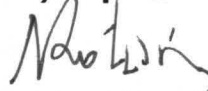

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ

Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών
και Ενημέρωσης

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Εξωτερικών

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ

Οικονομικών

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

Μεταναστευτικής Πολιτικής

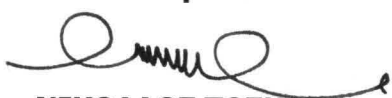
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ

Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Εσωτερικών

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΣΚΑΣ

Οικονομικών

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

Η Υφυπουργός Οικονομικών

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ

Άρθρα Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849	Άρθρα νομοσχεδίου
-	Άρθρο 1 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 1	Άρθρο 2
Παράγραφοι 1-5	Παράγραφοι 1-4
Παράγραφος 6	Δεν ενσωματώθηκε - καλύπτεται από το άρθρο 177 παρ. 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας
Άρθρο 2	-
Παράγραφος 1	Άρθρο 5 Παράγραφος 1
Παράγραφος 2	Άρθρο 6 Παράγραφος 5
Παράγραφοι 3-8	Διακριτική ευχέρεια - δεν έγινε χρήση
Παράγραφος 9	Δεν ενσωματώθηκε
-	Άρθρο 5 Παράγραφος 3 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 3	Άρθρο 3
Στοιχείο 1	Στοιχείο 2
Στοιχείο 2	Στοιχείο 3
Στοιχείο 3	Στοιχείο 1
Στοιχείο 4	Άρθρο 3 Στοιχείο 23, Άρθρο 4
Στοιχείο 5	Δεν ενσωματώθηκε
Στοιχείο 6	Άρθρο 3 Στοιχείο 17
Στοιχείο 7	Δεν ενσωματώθηκε
Στοιχείο 8	Άρθρο 3 Στοιχείο 13
Στοιχείο 9	Άρθρο 3 Στοιχείο 9
Στοιχείο 10	Άρθρο 3 Στοιχείο 10
Στοιχείο 11	Άρθρο 3 Στοιχείο 11
Στοιχείο 12	Άρθρο 3 Στοιχείο 18
Στοιχείο 13	Άρθρο 3 Στοιχείο 16
Στοιχείο 14	Άρθρο 3 Στοιχείο 19
Στοιχείο 15	Άρθρο 3 Στοιχείο 4
Στοιχείο 16	Άρθρο 3 Στοιχείο 20
Στοιχείο 17	Άρθρο 3 Στοιχείο 8
-	Άρθρο 3 Στοιχεία 5,6,7,12,14,15,21, 22 (εθνικές διατάξεις)
Άρθρο 4	-
Παράγραφος 1	Άρθρο 5 Παράγραφος 1 στοιχείο ια'
Παράγραφος 2	Δε χρήζει ενσωμάτωσης
-	Άρθρο 6
-	Παράγραφοι 1, 4, 7 (εθνικές διατάξεις)
Άρθρο 5	Παράγραφος 3 στοιχείο α'
Άρθρο 6	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά διαδικασία της Επιτροπής
Άρθρο 7	Άρθρα 7 και 8
-	Άρθρο 9 (εθνική διάταξη)
-	Άρθρο 10 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 8	Άρθρο 35
Άρθρο 9	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά διαδικασίες της Επιτροπής
Άρθρο 10	Άρθρο 11
Άρθρα 11 και 12	Άρθρο 12
Άρθρο 13	-
Παράγραφος 1	Άρθρο 13 Παράγραφος 1
Παράγραφος 2-4	Άρθρο 13 Παράγραφος 9
Παράγραφος 5	Άρθρο 13 Παράγραφος 4, Άρθρο 14 Παράγραφος 4
Παράγραφος 6	Άρθρο 13 Παράγραφος 8

Άρθρα Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849	Άρθρα νομοσχεδίου
-	Άρθρο 13 Παράγραφοι 3,5,6 (εθνικές διατάξεις)
Άρθρο 14	-
Παράγραφοι 1 - 3	Άρθρο 14 Παράγραφοι 1 - 3
Παράγραφος 4	Άρθρο 13 Παράγραφος 2
Παράγραφος 5	Άρθρο 13 Παράγραφος 7
-	Άρθρο 14 Παράγραφος 5 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 15	Άρθρο 15
Παράγραφος 1 - 3	Παράγραφος 1
Άρθρο 16	Παράγραφος 2
-	Παράγραφος 3 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 17	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά διαδικασία των ΕΕΑ
Άρθρο 18	Άρθρο 16
Παράγραφος 1	Παράγραφοι 1-2
Παράγραφος 2	Παράγραφος 3
Παράγραφος 3	Παράγραφος 4
Παράγραφος 4	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά διαδικασία των ΕΕΑ
-	Παράγραφος 5 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 19	Άρθρο 17
μία παράγραφος	Παράγραφος 1
Άρθρο 24	Παράγραφος 2
Άρθρα 20-23	Άρθρο 18
Άρθρο 25	Άρθρο 19
μία παράγραφος	Παράγραφος 1
Άρθρο 26	Παράγραφος 2
Άρθρα 27	Παράγραφος 3
Άρθρο 28	Παράγραφος 4
Άρθρο 29	Παράγραφος 5
-	Παράγραφος 6 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 30	Άρθρο 20
Παράγραφοι 1-9	Παράγραφοι 1-4, 6-10, 12
Παράγραφος 10	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά διαδικασία της Επιτροπής
	Παράγραφοι 5, 11(εθνική διάταξη)
Άρθρο 31	Άρθρο 21
Άρθρο 32	-
Παράγραφος 1	Άρθρο 47 Παράγραφος 1
Παράγραφος 2	Δε χρήζει ενσωμάτωσης
Παράγραφος 3	Άρθρο 47 Παράγραφος 2
Παράγραφοι 4 - 6	Άρθρο 34 Παράγραφος 1
Παράγραφος 7	Άρθρο 48 Παράγραφος 2 στοιχείο δ'
Παράγραφος 8	Άρθρο 48 Παράγραφος 2 στοιχείο γ' υποστοιχεία δδ' και εε'
Άρθρο 33	-
Παράγραφος 1	Άρθρο 22 Παράγραφος 1
Παράγραφος 2	Άρθρο 22 Παράγραφος 3
Άρθρο 34	-
Παράγραφος 1	Άρθρο 29
Παράγραφος 2	Άρθρο 22 Παράγραφος 2
-	Άρθρο 22 Παράγραφος 4 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 35	Άρθρο 23

Άρθρα Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849	Άρθρα νομοσχεδίου
Άρθρο 36	Άρθρο 24
-	Άρθρο 25 (εθνική διάταξη)
Άρθρα 37-38	Άρθρο 26
Άρθρο 39	Άρθρα 27 και 28
Παράγραφος 1	Άρθρο 27 Παράγραφος 1
Παράγραφος 2	Δεν ενσωματώθηκε
Παράγραφος 3	Άρθρο 28 Παράγραφος 1
Παράγραφος 4	Άρθρο 28 Παράγραφος 2
Παράγραφος 5	Άρθρο 28 Παράγραφος 3
Παράγραφος 6	Άρθρο 27 Παράγραφος 2
-	Άρθρο 28 Παράγραφος 4 (εθνική διάταξη)
Άρθρα 40 και 42	Άρθρο 30
Άρθρα 41 και 43	Άρθρο 31
Άρθρο 44	Άρθρο 32
-	Άρθρο 33 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 45	Άρθρο 36
Παράγραφοι 1-5, 8,9	Παράγραφοι 1- 6
Παράγραφοι 6,7,10,11	Δεν ενσωματώθηκαν - αφορούν διαδικασίες των ΕΕΑ και της Επιτροπής
Άρθρο 46	-
Παράγραφος 1 εδάφια α' και β'	Άρθρο 37 μία παράγραφος
Παράγραφος 1 εδάφιο γ'	Άρθρο 5 Παράγραφος 2
Παράγραφος 2	Άρθρο 6 Παράγραφος 3 στοιχείο γ'
Παράγραφος 3	Άρθρο 48 Παράγραφος 2 στοιχείο γ' υποστοιχείο γγ'
Παράγραφος 4	Άρθρο 38 Παράγραφοι 1-2
-	Άρθρο 38 Παράγραφος 3 (εθνική διάταξη)
Άρθρο 47	-
Παράγραφοι 1-2	Δε χρήζουν ενσωμάτωσης
Παράγραφος 3	Άρθρο 6 Παράγραφος 3 στοιχείο η'
Άρθρο 48	-
Παράγραφοι 4 και 5	Άρθρο 6 Παράγραφος 3 στοιχείο στ'
Παράγραφοι 6 και 7	Άρθρο 6 Παράγραφος 2
Παράγραφος 8	Άρθρο 6 Παράγραφος 3 στοιχείο α'
Παράγραφος 9	Διακριτική ευχέρεια - δεν έγινε χρήση
Παράγραφος 10	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά διαδικασία των ΕΕΑ
Άρθρο 49	Άρθρα 7 και 8
Άρθρο 50	Άρθρο 6 Παράγραφος 8
Άρθρο 51	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά διαδικασία της Επιτροπής
Άρθρο 52	Άρθρο 48 Παράγραφος 2 στοιχείο γ' υποστοιχείο ββ'
Άρθρο 53	-
Παράγραφος 1	Άρθρο 34 Παράγραφοι 2 και 3
Παράγραφος 2	Άρθρο 34 Παράγραφος 2
Παράγραφος 3	Άρθρο 34 Παράγραφος 3
Άρθρα 54-55	Άρθρο 34 Παράγραφος 4
-	Άρθρο 34 Παράγραφοι 5-7 (εθνικές διατάξεις)
Άρθρο 56	Άρθρο 49
Άρθρο 57	Άρθρο 34 Παράγραφος 7 εδάφιο β'
Άρθρα 58-59	Άρθρα 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46
	Άρθρο 44 (εθνική διάταξη)

Άρθρα Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849	Άρθρα νομοσχεδίου
Άρθρο 60	Άρθρο 46
-	Άρθρο 47
-	Παράγραφοι 3-6 (εθνικές διατάξεις)
-	Άρθρο 48
-	Παράγραφοι 1 και 2 στοιχεία α', β', ε' και στ' (εθνικές διατάξεις)
-	Παράγραφοι 3 και 4 (εθνικές διατάξεις)
-	Άρθρα 50 έως 53 (εθνικές διατάξεις)
Άρθρο 59 Παράγραφος 4	Διακριτική ευχέρεια - δεν έγινε χρήση
Άρθρο 61	-
Παράγραφοι 1-2	Άρθρο 6 Παράγραφος 3 στοιχείο θ'
Παράγραφος 3	Άρθρο 35
Άρθρο 62	-
Παράγραφος 1	Άρθρο 6 Παράγραφος 3 στοιχείο ι'
Παράγραφος 2	Δεν ενσωματώθηκε
Παράγραφος 3	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά διαδικασία των ΕΕΑ
Άρθρο 63	Δεν ενσωματώθηκε - αφορά τροποποίηση Κανονισμού
Άρθρα 64-65	Δεν ενσωματώθηκαν - αφορούν διαδικασίες της Επιτροπής
Άρθρο 66	Άρθρο 54
-	Άρθρο 55 (εθνική διάταξη)
Άρθρα 67 έως 69	Δε χρήζουν ενσωμάτωσης
Παράρτημα Ι	Άρθρο 13 Παράγραφος 9
Παράρτημα ΙΙ	Παράρτημα Ι
Παράρτημα ΙΙΙ	Παράρτημα ΙΙ
Παράρτημα ΙV	Δε χρήζει ενσωμάτωσης